Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 126 | Łódź, Wtorek, 31 maja 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ״ה אייר תרצ״ב | № 126

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דייטשע רעגירונג דעמיסיאנירט

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

דער דייטשער קאבינעט האט זיך היינט בערא־טען איבער דער פארמולע פאר דער דימיסיע פון דער גאנצער רעגירונג צוזאמען מיט'ן קאנצלער ברינינג.

דאס צוריקקעהרען פון ברינינגען אלס קאנצלער אדער אויסערן־מיניסטער ביים שאפען דעם נייעם קאבינעט איז אנ'אויסגעשלאסענע זאך.

פון קרייזען וואס זענען נאהענט צו דער רע־גירונג איז מען מודיע, אז דער קאנצלער ברינינג האט בעטאנט דאס צווישען איהם און דעם פרעזי־דענט הינדענבורג זענען נישט געווען קיין שום פערזענליכע חילוקי דעות, וואס זאלען איהם שטע־רען אויפדאסניי אריינצוטרעטען אין דער נייער רע־גירונג.

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

די דייטשע רעגירונג האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע.

דער פרעזידענט הינדענבורג האט די דימיסיע אנגענומען.

פרעזידענט הינדענבורג אונטער־האנדעלט שוין

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

די ידיעה פון דער רעגירונגס־דימיסיע האט דא געמאכט א שטארקען רושם.

בנוגע דעם אוועקגיין פון קאבינעט דערוויסען מיר זיך, אז הינדענבורג האט מסכים געווען אויף ברינינגס דימיסיע, אונטערגעבענדיג זיך דעם בולטען פערלאנג פון דער מעהרהייט. בכדי אין דער פער־אנטווארטליכער דייטשער פאליטיק זאל פארקומען א דעצידירטע ווענדונג אויף רעכטס.

הינדענבורג זאל האבען דערביי אנערקענט, אז דער געווו. קאבינעט האט נישט פערמאגט קיין גענוגענדע אויטאריטעט כדי צו איבערנעהמען די פולע פעראנטווארטליכקייט פאר'ן פערעפענטליכען דעם נייעם דעקרעט.

דער נעכטיגער געשפרעך מיט הינדענבורגן, האט ברינינגן געגעבען די זיכערקייט אין דער היני־זיכט, און די היינטיגע זיצונג פונ'ם קאבינעט האט בלויז געהאט דעם ציל צו שאפען די פארמולע פון אנגעבען זיך אין דימיסיע.

לעת עתה איז זיכער, אז הינדענבורג האט בדעה צו בערופען א קאבינעט פון א רעכטער סטרוקטור.

נישט זיכער איז נאך דערוויל, ווער וועט דעסיגנירט ווערען צו בילדען דעם קאבינעט, ד.ה. אויפ'ן ארט פון קאנצלער.

דעם רוב שאנסען האט דער פארשטעהער פון מזרח־פרייסען אין מלוכה־ראט, באראן פאן גייל.

מען רעכענט זיך מיט דער מעגליכקייט פון פונאנדערלאזען דעם רייכסטאג.

די ענטוויקלונג פון די געשעהענישען איז איצט דער־עיקר אפהענגיג דערפון ווען דער מלוכה־פרעזידענט וועט בעשטימען אלס דעם ביי־עם קאנצלער.

אין די פאליטישע קרייזען האלט מען פאר בישט אויסגעשלאסען, אז ברינינג וועט אריין אין דעם נייעם קאבינעט אלס אויסערן־מיניסטער.

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

לויט אינפארמאציעס פון מאסגעבענדע קרייזען וועט דער מלוכה־פרעזידענט הינדענבורג תיכף א־דורכפיהרען געשפרעכען מכוח'ן בילדען די נייע רעגירונג.

די דאזיגע געשפרעכען דארפען זיך אנהויבען פון א קאנפערענץ מיט'ן פרעזידענט פון רייכסטאג, לעבע, און דערנאך וועט קאנפערירט ווערען מיט די אנפיהרער פון די פארטייען לויט'ן סדר פון זייער גרויסקייט אין דער צאהל.

לעבע און... היטלער

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

דער פרעזידענט הינדענבורג האט היינט אויפ־גענומען דעם פרעזידענט פון רייכסטאג, לעבע, דערנאך דעם פארשטייער פון די סאציאל־דעמא־קראטען ברייטשייד און וועלס'ן, שפעטער — היט־לערן צוזאמען מיט גירינג'ן.

די ווייטערדיגע אויפנאהמעס וועלען פארקומען דינסטאג אינדערפריה, ווען דער פרעזידענט וועט קאנפערירען מיט די פיהרער פון צענטרום און פון די דייטש־נאציאנאלע־

די סאציאל־דעמאקראטישע פראקציע האט היינט אפגעהאלטען פערטרויליכע בעראטונגען.

די בעראטונגען פון דעם צענטער וועלען פאר־קומען מארגען.

ברינינג פאהרט נישט דערוויל אויף אורלויב

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

ברינינג וועלכער האט לכתחילה גערעכענט צו אפזאגען זיך פון זיין אמט און תיכף ארויספאהרען אויף אורלויב, האט אין דער לעצטער מינוט בעשלאסען צו פערבלייבען אין בערלין.

די ערשטע פולמאכט פאר א נייעם קאנצלער

בערלין, 30. (ספ. טעל.)

פון קרייזען וועלכע זענען נאהענט צו הינדענ־בורג'ן ערקלערט מען מיט דער גאנצער זיכערקייט אז דער נייער קאנצלער וועט נאכ'ן בילדען דעם קאבינעט תיכף בעקומען די פולמאכט צו פונאנדער־לאזען דעם רייכסטאג, אויב דער נייער רעגירונג וועט נישט אויסגעדריקט ווערען קיין צוטרוי.

אזוי, צי אזוי

בערלין, 30, (ספ. טעל.)

אויב עס וועט נישט געלונגען צו שאפען די נייע רעגירונג, וועט דער רייכסטאג פונאנדערגעלאזט ווערען.

היטלער'ס נאכגיביגקייט

בערלין, 30, (ספ. טעל.)

בעת דער היינטיגער אויפנאהמע ביים פרעזי־דענט הינדענבורג, האט היטלער ארויסגעוויזען א גרויסע נאכגיביגקייט, אין דער פראגע פונ'ם טער־מין ווען דער רייכסטאג זאל פונאנדערגעלאזט ווע־רען.

די פאליטישע קרייזען רעכענען זיך דערמיט, אז היטלער וועט איינגיין אויף אפצולייגען דעם בע־שלוס אין דער פראגע ביז עס וועט פערענדיגט ווע־רען די לאזאנער קאנפערענץ.

דאס ווערט בעטראכט אלס אנ'אנהויב פון א קאמ־פראמיס צווישען דעם פרעזידענט הינדענבורג און די נאצי־אנאל־סאציאליסטען — א קאמפראמיס וואס דארף צוציהען היטלערן צום נייעם רעכטען קא־בינעט.

דער קאבינעט — ווערט אונטערגעשטראכען — וועט האבען אנ'איבערפארטייאישען כאראקטער, דער־עיקר צוליב דער לאזאנער קאנפערענץ.

אין ענגלאנד איז די שטימונג א דערדריקטע

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.)

די ידיעה וועגען דער דימיסיע פון ברינינגס קאבינעט האט געמאכט אין לאנדאן א דערדריקענ־דען רושם.

הגם די אווענד־צייטונגען קאמענטירען נאך נישט דעם דאזיגען פאקט, שטעלען דאך אלע פעסט, אז די רעזיגנאציע פון ברינינגן איז פאר אייראפא א גרויסע איבעראשונג, ובפרט נאך דערפאר, ווייל זי איז געשעהן פונקט ערב דער לאזאנער קאנפע־רענץ.

דער „איווענינג סטאנדארד" שרייבט אז אויב די לאזאנער קאנפערענץ וועט טרעפען היטלער'ן ביים רודער פון דייטשלאנד, וועט איהר אויפגאבע זיין גיכר צו שלייפען די ווילדע ציינער פון א וויזעלטיר. איידער דאס שאפען פון אנ'אינטערנאציאנאלען וואוילשטאנד.

היטלער'ס חנ'דלעך צו ענגלאנד

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.)

„דעילי סקעטש" פערעפענטליכט אנ'אינטערע־סאנטען אינטערוויאו פון איהר קארעספאנדענט מיט היטלערן.

היטלער האט ערקלערט:

„דייטשלאנד פעהלט נישט אויס אזא מ...ה־מאן, ווי ס'איז געווען דער ענגלישער מלוכה־מאן קראמוועל". שוין דרייצעהן יאהר — האט ער גע־זאגט — טרוימט ער וועגען אנ'ענגליש־דייטשע פערשטענדיגונג. די גאנצע נאציאנאל־סאציאליסטי־שע פארטיי איז מיט איהם אין דער היניזיכט מסכים. א פראנצויזיש - דייטשער פערשטענדיגונג בעציי־כענט היטלער אלס אנ'אונמעגליכע זאך. ענגלאנד דארף פערמאגען דעם גרעסטען פלאט אין דער וועלט, און דייטשלאנד — די שטארקסטע ארמעי אויף דער יבשה.

בזה האופן — מיינט ער — וועט מען קאנען צוריקשטעלען דאס גלייכגעוויכט אין דער צוטריי־סעלטער אייראפא.

היטלער האט דערקלערט ווייטער, אז די נאציא־נאל־סאציאליסטען פערנעהמען א פאזיטיווע שטע־לונג לגבי דער דינאסטיע פון די האהענצאלערנס, און אלס בעסטער בעווייזן דערפון איז דאס, וואס דער פירשט אויגוסט־ווילהעלם איז א מיטגליד פון דער היטלער־פארטיי.

לסוף האט היטלער צוגעגעבען, אז דייטשלאנד קאן נישט צאהלען די מלחמה־ענטשעדיגונגען, ווייל דאס לאנד איז זעהר פעראָרעמט.

פערשוואונדען געווארען

אינזש. זארעמבא, דער פרוי גארגאנ'ס ליבערטע

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט).

אין ווארשא טומעלט זיך איצט מיט דעם בעק־קאנטען אינזשיניער זארעמבא, דעם געליבטען פון דע רפרוי גארגאן, פון לעמבערג.

אינזשיניער זארעמבא איז מיט עטליכע טעג צו־ריק אוועקגעפאהרען פון לעמבערג. ער האט מיטגע־נומען דאס קינד, וואס ער האט געהאט מיט דער גארגאן און איז פערשוואונדען געווארען.

אין לעמבערג האט ער דערקלערט אז ער פארט קיין ווארשא, אבער מ'קאן איהם אין ערגעץ נישט געפינען.

כשר! ווייכטיג! כשר

נייעס צום זומער־סעזאן!

ווילט איהר זיין געזונד?

ווילט איהר עסען געשמאקע און פרישע מיטאגען, פריהשטיקען און אווענדברויטען?

קומט אלע ווי איינער נור אין דעם גוט־בעקאנטען, היגיענישען, כשר'ן

באר „בריסטאל"

4 פאלודניאווא 4

טעל. 151-74

וואו איהר בעקומט צו יעדער צייט די בעסטע

מיטאגען פון 50 אן מיט געפלי־געל

אווענדברויטען און פער־שירענע

פון 90 גר. אז.

פריהשטיקען צו בעקומען פון 7 פריה אן

קומט און איבערציינגט אייך!

געבעקס פריי! ◆◆ סאלידע בעדינונג!

כ'שיק אפ מיטאגען צו הויזע אהן עקסטרא קאסטען.

עקספעדיציאנס־הויז

ר. סאבאל

פיעטריקאווער 6, טעל. 153-96

אפטיילונגען: ווארשא, וולאדזשי־מיערזש, הרובעשאוו און כעלם.

מאכט בעקאנט, דאס פון 1־טען יוני ביז'ן 1־טען יולי ווערען אלע סחורה אנגענומען דורך פאלודניאווא 4.

אכטונג, לעטניקעם!

דער עלטסטער און איבעראל־בעוואוסטער כשר'ער רעסטאראן פון

ה. י. קארא זאוואדזקא 4

עמפפעהלט צום איצטיגען זומער־סעזאן איהרע גוט־בעקאנטע, געזונדע און געשמאקע

מיטאגען פון 50 זל. אן

ערשטקלאסיגע בעדינונג!

אכטונג, קירזשנער־מייסטער אין לאדז

דינסטאג, דעם 7 יוני ד.י., פינקטליך 7 א זייגער אווענד קומט פאר אין לאקאל פון צעך, זאוואדזקא 4, די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

מיט וואהלען פון א סטארשי, פאדסטארשעם, פערוואלטונג, רעוו.־קאמיסיע און שידס־געריכט.

די, וואס וועלען שולדיג זיין מעהר ווי 3 מאנאטען בייטראג, וועלען נישט קאנען אנטיילנעהמען אין דער פערזאמלונג.

ערלעדיגען קאן מען יעדען דינסטאג און דאנערשטאג פון 8–10 אוו.

3456 די פערוואלטונג פון קירזשנער־צעך, זאווארזקא 4.

פאר געלד, ביזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7. 3452

שייטלען מיט פאריזער שרינדע,

ווי אויך פערטיגע שייטלען צו בילינע פרייזען

ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5

2־טער הויף, לינקס. 2־טער שטאק.

„יבנה"

41 צעגעלניאנא 41

טעל. 134-13

די ליטונג פון דער שולע מעלדעט, אז איינשריי־בונגען אין אלע קלאסען, ווי אויך אין דער פרעבעל־שולע ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע יעדען טאג פון 9—2 בייטאג.

בעמערקונג: לויט דער פעראָרדנונג פון דער שול־מאכט, וועט ווערען אנגענומען איינשרייבונגען נור ביז'ן 1/VI.

3247

ערב א פאליטישען שלום
צווישען די ענדעקעס און פילסודסקי-לאגער

וואַרשאַ, 30, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט).

עס איז געקומען קיין וואַרשאָ דער גענעראַל שיקאָרסקי, דער געוועזענער פרעמיער און קריגס-מיניסטער, וועלכער האָט די לעצטע יאָהרען פערבראַכט אין פאַריז, וואו ער האָט גרויסע בעקאַנטשאַפטען און בעציהונגען מיט השפעה׳דיגע פראַנצויזישע פאָליטישע קרייזען.

דער גענ. שיקאָרסקי וויל זיך אונטערנעהמען אין וואַרשאָ צו ברענגען צו אַ שלום צווישען דעם פילסודסקי-לאַגער און די ענדעקעס און אַלס קאָנצעסיע דערפאַר, זאָגט ער צו צו אויספועל׳ן די הלוואה אין פראַנקרייך פאַר פוילען.

פאל באנקור פאר דעם אנטייל פון סאציאליסטען
אין דעם צוקינפטיגען פראנצויזישען קאבינעט

פאַריז, 30. (ספ. טעל.)

פאָל באַנקור, האָט אין אַן אינטערוויו וואָס ער האָט געגעבען אין „פאַרי מידי", זיך ענדגילטיג אַרויסגעזאָגט פאַר׳ן אַנטייל פון די סאָציאַליסטען אין דעם קומענדיגען קאַבינעט.

אמעריקאנישער אמבאסאדאר ווילים אוועקגעפאהרען פון ווארשא

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט).

נאָך אַ פייערליכער געזעגנונגס-אודיענץ ביים מלוכה-פרעזידענט, איז נעכטען אָפגעפאָהרען פון וואַרשאָ דער אַמבאַסאַדאָר פון די פעראייניגטע שטאָטען, ווילוס צוזאַמען מיט זיין פרוי.

פערמאכט דעם פערבאנד פון טראנספארט-ארבייטער אין גדיניע

גדיניע, 30. (טעלעפאָניש). אין גדיניע האָט די מאַכט געשלאָסען דעם פערבאַנד פון די טראַנספאָרט-אַרבייטער צוליב דעם, וואָס די אַרבייטער האָבען זיך אָפגעזאָגט צו לאַדעווען טראַנספאָרטען פאַר יאַפאַן.

יודישער באנקיר בעגאנגען זעלבסטמארד
פאר דער גענעראל-פערזאמלונג פון די אקציאנערען

בוקאַרעשט, 30. (יט"א טעלעגראַפיש).

דער גענעראַל-דירעקטאָר פון דער באַנק „אוניטאַ" דער בעוואוסטער פינאַנסיסט ד"ר פאַפער (א יוד) איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך הערשיסען זיך.

דעם זעלבסטמאָרד האָט ער אויסגעפיהרט אין דעם טאָג, ווען ס׳האָט געזאָלט פאָרקומען די גענעראַל-פערזאַמלונג פון די אַקציאָנערען.

אין זיין געזעגנונגס-בריף טיילט ער מיט, אַז דעם פערגאַנגענעם יאָהר האָט ער פערלוירען זיין גאַנץ פערמעגען.

ווינער נאציאנאל-סאציאליסטען נוצען אויס די לינדבערג-טראגעדיע
פאר א ריטואל-מארד-העצע

וויען, (י.ט.א.) דער אָרגאַן פון די ווינער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען „דער קאַמפסרוף" פרובט אויסנוצען די לינדבערג-טראַגעדיע, כדי צו טרייבען א ריטואַל-מאָרד-העצע. דאָס היטלער-בלעטעל שרייבט, אַז לינדבערגס קינד איז ערמאָרדעט געוואָרען דורך יודען צוליב ריטועלע צוועקען.

דער שענדליכער בלבול פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען האָט אַרויסגערופען אַלגעמיינע עמפערונג.

וואס ערווארט די יודען, ווען היטלער וועט קומען צו דער מאכט?

בערלין, (יט"א) די פיהרער פון „צענטראַל-פעראיין" האָבען צונויפגערופען אַ פרעסע-קאָנפערענץ, כדי צו בעקענען די עפענטליכקייט מיט די יודישע פערספעקטיווען אין דייטשלאַנד. אַלס רעפערענטען זענען אַרויסגעטרעטען ברונאָ וויילל, האַנס רייכמאַן און ד"ר הירשבערג. לויט דער פאָרמולירטער אָפשאַצונג פון דער לאַגע, דאַרף מען ערוואַרטען, אַז אויב די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען וועלען שליסען אַ קאָמפראָמיס מיט׳ן צענטרום, וועלען זיי זיך בעגנוגענען מיט אַרויסשטויסען אַלע יודען פון מלוכה-אַמטען און מיט אַן אַלגעמיינעם שחיטה-פערבאָט אין דייטשלאַנד. אויב אָבער די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען וועט געלינגען פולשטענדיג איבערצונעמען די מאַכט, דאַן וועלען זיי וועלען פערווירקליכען זייער פולען אַנטיסעמיטישען פראָגראַם.

די פיהרער פון „צענטראַל-פעראיין" האָבען קאַטעגאָריש דעמענטירט די קלאַנגען אין אויסלאַנד אַז געוויסע דייטשע יודען אונטערשטיצען די היטלער-לייט. צום סוף איז אַנגעוויזען געוואָרען אויף דער אַלץ אָפטערער ערשיינונג פון גאַסען-אָנפאַלען אויף יודען אין דייטשלאַנד.

הלכות שפארזאמקייט אין דייטשלאנד
מ׳צאהלט אויס בעאמטע 30 פראצענט פון זייערע שכירות

בערלין, 30 (ספ. טעל.) דער נייער דעקרעט פון דער דייטשער רעגירונג, דער ציל פון וועלכען עס איז צו אויסגלייכען דעם בודושעט-דעפיציט, זאָגט פאַר די פערקלענערונג פון די אַרבייטער-אונטערשטיצונגען אויף 20 ביז 50 פראָצ.

בערלין, 30 (ספ. טעל.) די שטאָט שענבערג אין מעקלענבורג האָט מחמת דער קריטישער פינאַנציעלער לאַגע, בעשלאָסען פון 1 יוני אָן צו אויסצאָהלען די בעאַמטע בלויז 30 פראָצ. פון זייערע פענסיעס.

דעם 31-טען מאי 1916 איז פארגעקומען די געוואלדיגע ים-שלאכט ביי סקאגעראק

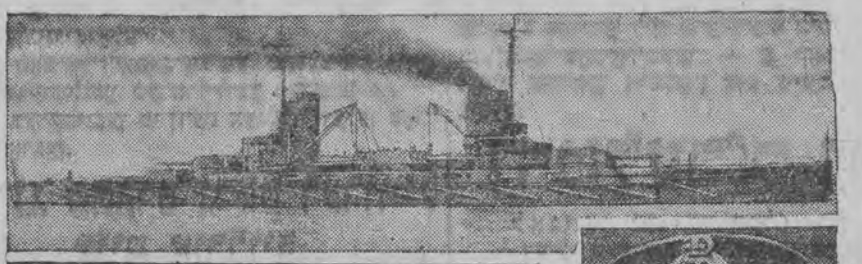

אויבען: די שיף „פרידריך דער גרויסע" אויף וועלכער עס האָט זיך געפונען דער פיהרער פון דייטשען פלאָט אדמיראַל שעער (אונטען רעכטס). אויבען רעכטס: דער פיהרער פון ענגלישען פלאָט אדמיראַל דושעליקאָ. לינקס: קאַרטע פון דער שלאַכט.

בעפאלען יודישע ספארטלער און געשלאגען מכות רצח
אויף אַ מעטש צווישען „הכח" און דייטשע מאַנשאַפט

טשערנאָוויץ. 30. (יט"א טעלעגראַפיש).

אויף אַ פוסבאַל-מעטש אויף דער מייסטער-שאַפט אין בוקאָווינע צווישען יודישען קלוב „מכבי" מיט אַ דייטשען קלוב, האָבען די יודען געווינען דעם מעטש. די דייטשען זענען דאַן בעפאַלען די יודישע ספאָרטלער און זיי מערדערליך געשלאָגען, פון וואָס איייניגע יודען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. די שלעגערייען האָבען זיך איבערגעטראָגען אין דער שטאָט. 6 דייטשען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

די לאגע פון די יודישע קאלאניעס אין אדעסער ראיאן איז בעפרידיגענד

מאָסקווע. (יט"א) אין אָדעס איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון יודישע קאָלעקטיווען פון אָדעסער ראיאָן, אויף וועלכער עס איז בעריכטעט געוואָרען דאָס אין געגענזאַץ צו אַנדערע ראיאָנען איז דאָרט די לאַגע גאַנץ בעפרידיגענד.

גלייכצייטיג האָט די איצט רעאָרגאַניזירטע פערוואַלטונג פון קאַליגינדאָרפער ראיאָן פערעפענטליכט אַ נייעם פלאַן, וואָס שטרעבט צוצוציהען נייע יודישע איבערוואַנדערער אין קאַליגינדאָרף. לויט דעם פלאַן דאַרפען ביז׳ן 10-טען יולי בעזעצט ווערען אין קאַליגינדאָרף 600 נייע יודישע פאַמיליעס. יעדער נייער איבערוואַנדערער וועט בעזאָרגט ווערען מיט א וואוינונג און שפייז ביז דעם נייעם שניט. עס וועט אויך געזאָרגט ווערען וועגען מעדיצינישער הילף.

דער פלאַן זעהט פאָר די בעזאָרגונג מיט די נויטיגע לאַנדווירטשאַפטליכע מאַשינען און די גרינדונג פון קינדערגאָרטענס פאַר די קינדער, וועמענס עלטערן וועלען זיין בעשעפטיגט אין פעלד.

דער נייער גריכישער פרעמיער פאַפאַנאַסטאַזיו.

1400 יודישע פאמיליעס דארפען בעזעצט ווערען אין די יודישע קאלאניעס
אויף אוקראינע, ביז יולי ה. י.

מאָסקווע, (י.ט.א.) לויט׳ן בעשלוס פון „קאָמזעט" דאַרפען 1400 יודישע פאַמיליעס בעזעצט ווערען ביז יולי ה. י. אין די 3 יודישע אויטאָנאָמע ראַיאָנען אויף אוקראינע.

ארונטערגעפאלען א ריזיגער מעטעאר

בוענאָס-איירעס, 30 (ספ. טעל.) אין דער שטאָט סאַלטאַ זענען די איינוואוינער אַלאַרמירט געוואָרען דורך א פלוצלינגע געוואַלדיגע אויפטרייסלונג פון דער ערד, וואָס איז בעגלייט געוואָרען פון א קלאַפ ענליך צו אַן עקספּלאָזיע.

ווי ס׳האָט זיך שפעטער אַרויסגעוויזען איז די אויפטרייסלונג אַרויסגערופען געוואָרען מחמת א ריזיגער מעטעאָר איז אַרונטערגעפאַלען אין דער סביבה, 18 קילאָמעטער ווייט פון דער שטאָט און עקספּלאָדירט, ווען ער איז געקומען אין בעריהרונג מיט דער ערד.

וויכטיג נייעס!

פערקויף

פון פערשידענע בוימוואָלענע רעשטלעך
פאַפעליז, באַטיסט, לייוונט,
מושליז, נאַנסוג א. אז. וו.
אויף מעטער און אויף וואָג
צו קאָנקורענץ-פרייזען

מ. לאַנדסבערג

צעגעלניאַנאַ 23, פראָנט, 1. שט.
געדענקט דעם אדרעס!

מאשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע,
ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל
און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם
מיר עמפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער
איבעראַל-בעוואוסטער צוקערניע

ב. ווינבערג

38 פיעטריקאָווער 38
:—: טעל. 143-82 :—:
ס׳ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך יאַרסקע מיטאָגען, פריהשטיקען און וועטשערעס.

ס׳ווערט געברויכט
פון זאָפאָרט אַ געהילף-נייהער צו א שטעפער.
נאַרוטאָוויטשאַ 18, אין דער פירמע „ספאָרט"

שייטלען

מיט פאַריזער שריפטען
און פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעפיהרט
אויף אנדולאַציע
ביי הערש,
סקווערנאַ 15.

Doktór
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
choróby skórne,
weneryczne
i moczopłciowe
(Naświetlania promieniami Roentgena)
Przyjmuje od 8³⁰ do 9½ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp od 6 do 8³⁰ w., w niedzielę i święta od 10 r. do 1-ei p. p.

רעשטען

לאדז, נאַוואָמיעסקא 5
פראָנט, 2-טער שטאָק
פערשידענע קאַמגאַרנס,
ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פאַלטענס און קאָסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאָר
אין פראָנט, II שטאָק

200 דערהרגעטע, 2500 פערוואונדעטע

בעת די נעכטיגע גאסען-קאמפען אין באמבעי

באמבעי, 30. (ספ. טעל.)
עס זענען פארגעקומען גאסען־קאמפען צווישען מאהאמעדאנער און הינדוסען.
עס זענען דערביי געפאלען 200 טויטע און 2500 פערוואונדעטע.
דאס ענגלישע מיליטער האט אינטערווענירט און געשאסען אויף ביידע צדדים.

פאשיסטען פון עסטרייך, דייטש־לאנד, איטאליען פעראייניגען זיך

וויען, 30. (יט"א טעלעגראפיש).
דא איז פארגעקומען א בעראטונג פון פאשיסטען פון עסטרייך, דייטשלאנד און איטאליען. ס'איז אנגענומען געווארען דער פראיעקט צו קאארדינירען די פאשיסטישע טעטיגקייט אין מזרח און אין צענטראל־אייראפא.

איינגעלאדען פוילען אויף דער לאזאנער קאנפערענץ

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.) אויף דער זיצונג פון פארלאמענט האט וויצע־מיניסטער פאר אויסערן־ענינים, עדען, דערקלערט, אז איינגעלאדען אויף דער לאזאנער קאנפערענץ זענען אויסגעשיקט געווארען אין נאמען פון 6 מלוכות צו רעגירונגען פון אזעלכע מלוכות, וואס זענען פעראינטערעסירט מיט די דייטשע ענטשעדיגונגען, ווי דהיינו: טשעכאסלאוואקיי, גריכענלאנד, פוילען, פארטוגאל, רומעניען און יוגא־סלאוויען, ווי אויך צו פעראינטערעסירטע בריטישע דאמיניעס און צו דער אינדישער רעגירונג.

מ'קאן פאהרען קיין אורוגוואי

ווארשא, 30 (סעלעפאניש) דער אורוגוואישער קאנסולאט גיט איצט ארויס וויזעס אויף צו פאהרען קיין אורוגוואי די אלע, וואס האבען ארויסגעדרונגען, (עפידעיוויטס) און וועלכע מען האט פריהער געהאט אפגעזאגט אזעלכע וויזעס ארויסצוגעבען.

בעשווינדעלט אויף א האלבען מיליאן

מ'האט דעם שווינדלער ארעסטירט אין וויען

וויען, 30 (ספ. טעל.) די ווינער פאליציי האט ארעסטירט דעם ווינער האלץ־סוחר אויגוסט קארר־סעלער, וועלכען די ווארשעווער פאליציי זוכט שוין ארום העכער א חודש צייט, מחמת ער האט אנגעשווינדעלט אין פוילען אויף העכער 500,000 זלאטעס.

עסטרייכישע כוליגאנישע סטודענטען

ווידער בעפאלען און געשלאגען יודישע סטודענטען

אוניווערזיטעט איז געשלאסען געווארען

וויען, 30. (יט"א טעלעגראפיש).
אויפ'ן וויענער אוניווערזיטעט זענען הייבט ווידער פארגעקומען עקסצעסען אויף יודישע סטודענטען. נאציאנאל־סאציאליסטישע סטודענטען האבען געשלאגען יודישע סטודענטען, און פערניכטעט אלע זייערע ביכער און מכשירים.
אין אווענד האבען זיך די עקסצעסען איבער געחזרט, פינף יודישע סטודענטען זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די כוליגאנעס האבען אויך געפרובט זיך אריינצורייסען אין די יודישע קוואר טאלן. די אוניווערזיטעט איז געשלאסען געווארען.

אינטערנאציאנאלע קאנווענץ געגען אנטיסעמיטיזם

האט ארויסגערופען אינטערעס אין פעלקערבונד

רוים, (י.ט.א.) דער גענעראל־סעקרעטאריאט פון פעלקערבונד האט זיך געווענדעט צום רעקטאר פון רוימער אוניווערזיטעט, פראפ. דע פראנציסצי מיט א בריף ווענען זיין מיינונג בנוגע דעם פראיעקט פון פראפ. טעדעשי צו שאפען אן אינטערנאציאנאלע קאנווענץ געגען אנטיסעמיטיזם אונטער'ן פראטעקטאראט פון פעלקערבונד. פראפ. דע פראנציסצי איז גענעראל־סעקרעטאר פון אינטערנאציאנאלען אינסטיטוט פון ציוויל־רעכט, וועלכער איז געגרינדעט געווארען דורכ'ן פעלקערבונד און האט זיין זיץ אין רוים.
פראפ. טעדעשי דער אויטאר פון פראיעקט, פארבערייטערט איצט א גענויעם פראיעקט פון זיין קאנווענץ, וועלכער וועט ווערען איבערגעשיקט דעם פעלקער־בונד און דעם יודיש - אמעריקאנישען קאנגרעס.

יאפאן וועט נישט ערקלעהרען קריג די סאוויעטען

גענף, 30 (ספ. טעל.) דער פארזיצער פון דער יאפאנישער דעלעגאציע אין גענף, מאטסודארא, האט דערקלעהרט פאר פרעסע־פארשטעהער, אז יאפאן שטרעבט נישט צו א מלחמה מיט סאוויעט־רוסלאנד.
דער שלום וועט נישט געשטערט ווערען, כל זמן רוסלאנד וועט אפהיטען דעם גלייכגעוויכט אויפ'ן ווייטען מזרח.

איטאליענישער קראנפרינץ און די יודישע בעפעלקערונג

אין טריפאליטאניען

טריפאלי, (יט"א). דער איטאליענישער קרוינפרינץ און זיין פרוי פרינצעסין מאריא, האבען בעת זיין בעזוך אין טריפאליטאניען בעזוכט דעם יודישען קווארטאל אין טריפאלי, וואו זיי זענען פייערליך אויפגענומען געווארען דורך דער יודישער בעפעלקערונג. דער קרוינפרינץ האט אויסגעדריקט די פארטרעטער פון דער יודישער קהלה אין טריפאלי זיין אנערקענונג און סימפאטיע־געפיהלען פאר דעם ריהרענדען עמפאנג, וועלכע עס האבען איהם פארבערייט די טריפאלינער יודען. דער קרוינפרינץ האט בעזוכט אויך די נייע שולע אין טריפאלי, וואס איז געעפענט געווארען מיט איניגע יאהר צוריק בשעת דעם בעזוך פון דער איטאליענישער קעניגליכער פאמיליע אין טריפאליטאניען.

ס'שאקעל־ט זיך און ס'וואקעל־ט זיך...

אויך די רומענישע רעגירונג האלט אין פאלען

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.)
דער בעפולמעכטיגטער רומענישער מיניסטער אין לאנדאן, טיטולעסקו, איז הייבט פריה ארויסגעפאהרען קיין בוקארעשט, וואוהין ער איז בייבאכט טעלעגראפיש ארויסגערופען געווארען.
דאס ארויספאהרען פון דעם מיניסטער טיטולעסקו דערקלערט מען אין די היגע דיפלאמאטישע קרייזען מיט דער שווערער פינאנציעלער און ווירטשאפטליכער סיטואציע אין רומעניען.
טיטולעסקו זאל ווערען דער נייער פרעמיער פון רומעניען, ווייל דעם פראפ. יארגאס רעגירונג וואקעלט זיך.

די געראטעוועטע פאסאזשירען פון דאמפער „זשארזש פיליפאר" ביים אנקומען אין האפען פון מארסעל

א צווייטער לופט־פליהער זיך צוריקגעקעהרט

פון אנהייב וועג איבער'ן שטילען ים

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.)
דער לופט־פארט אין סעטלע (קאליפארניען) טיילט מיט, אז דער לופטפליהער בראון, וועלכער איז נעכטען אין אווענד ארויסגעפליגען צו מאכען א רייזע איבער'ן פאציפיק קיין טאקיא, האט זיך פון וועג צוריקגעקעהרט.
די סיבה איז געווען וואס דער מאטאר איז קאליע געווארען.

נייער וואהל־נצחון פון די היטלער־לייט

בערלין, 30. (ספ. טעל.)
ביי די נעכטיגע לאנדטאג־וואהלען אין אלדענבורג האבען די נאציאנאל־סאציאליסטען בעקומען אן אבסאלוטע מעהרהייט שטימען, דערגרייכענדיג צו 24 מאנדאטען אויף דער אלגמיינער צאהל — 46.
פערלוירען מאנדאטען האבען די סאציאליסטען, די קאמוניסטען און דער צענטער.

בעשעפטיגען יודען ביים דורכפיהרען די נאפט־רעהרען דורך עבר־הירדן

לאנדאן, (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. קרומשענק (קאנסערוואטיסט) אנגעפרעגט דעם קאלאניאל־מיניסטער, צי איז ריכטיג אז עמיר אבדולא פון עבר־הירדן האט ביים אונטערשרייבען דעם אפמאך וועגען דורכפיהרען די נאפט־רעהרען פון איראק קיין חיפה געשטעלט א בעדינגונג, אז יודען זאלען נישט זיין בעשעפטיגט ביים דורכפיהרען די נאפט־רעהרען דורך עבר־הירדן און אז די בעדינגונג איז אקצעפטירט געווארען.
דער קאלאניאל־מיניסטער סער פיליפ קוני־לייף־ליסטער האט געענטפערט: ווי מען האט מיר אינפארמירט, האט עמיר אבדולא נישט געשטעלט אזא בעדינגונג.
די אנפראגע פון דעפ. קרושענק בעציהט זיך, וואהרשיינליך, אויף א געשפרעך, וואס איז ערשינען אין „פאלעסטיין" מיט'ן דירעקטאר פון די בוי־ארבייטען ביים דורכפיהרען די נאפט־רעהרען, וועלכער האט ערקלערט, אז עמיר אבדולא האט זיך בעווארענט, דאס יודען זאלען אויפ'ן שטח פון עבר־הירדן נישט בעשעפטיגט ווערען.

600,000 ארבייטסלאזע האבען פערלוירען די אונטערשטיצונגען

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.) דאס נייע געזעץ האט ביי 600,000 ארבייטסלאזע אין ענגלאנד אפגענומען דאס רעכט אויף צו בעקומען אונטערשטיצונגען.
אין די ארבייטער־ספערען הערשט א דערדריקטע שטימונג.
ווען נישט דאס נייע געזעץ, וואלטען די אונטערשטיצונגען אויסגעצאהלט געווארען נאך א האלב יאהר.

א נשקשה'דיגע גנבה

חוץ געלד, א לאטעריע־צעטעל, אויף וועלכן ס'איז געפאלן ס'גרויסע געווינס

ליאן, 30. (ספ. טעל.) פון זשואן־לעפען איז מען מודיע, אז אין דעם דארטיגען קאזינא איז געמאכט געווארען אן איינבראך.
דערביי זענען צוגערויבט געווארען 185,000 פראנק אין באנקנאטען און א שפאנישער לאטעריע־בילעט, אויף וועלכען עס איז געפאלען דאס גרויסע געווינס — אנדערטהאלבען מיליאן פראנק.
די גנבים האט מען נאך נישט געכאפט.

מפלה פון די כינעזער

די יאפאנער האבען פערנומען 4 פאנצער־צוגען און עטליכע צעהנדליג הארמאטען

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.) נאך א צוויי טאגיגען פערביסענעם קאמף אויף צפון פון כארבין האט דאס יאפאנישע מיליטער אפגעהאלטען א דעציזירענדען נצחון.
אלע כינעזישע אפטיילונגען ציהען זיך צוריק צו דער סאוויעטישער גרעניץ. ביי די כינעזער זענען געפאלען 6000 דער'הרג'עטע און פערוואונדעטע.
דער פאגראם פון דעם גענעראל מא'ס ארמעי איז א פולשטענדיגער.
די יאפאנער האבען פערנומען 4 פאנצער־צוגען, 11 באטארעיען פעלד־הארמאטען, 4 שווערע באטארעיען, זאפאסען פון אמוניציע און שפייז, און גענומען אין געפאנגענשאפט אנ'ערך 3000 אפיצירען און זעלנער.

מלחמה־קרבנות

די בלוטיגע גערעטעניש אויפ'ן ווייטען מזרח

פאריז, 30 (ספ. טעל.) אנ'אפיציעלער כינעזישער קאמוניקאט איז מודיע, אז בעת די קאמפען צווישען די כינעזער און די יאפאנער אין דעם שאנכאיער קרייז זענען געפאלען פון אנהויב 1932 — 214 כינעזישע אפיצירען און 4,060 זעלנער און פערוואונדעט זענען געווארען 617 אפיצירען און 1,155 זעלנער.

— די —
בעסטע פעלד־בעטען
„Palma-Patent"

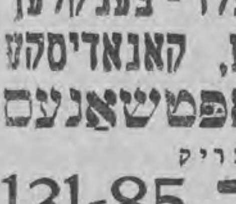

Palma-Patent

וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לעזשאקעס, פעלד־בעטלעך און פעלד־בענקלעך
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע, קאנאדיסקע
קאזעטקעס, טאפטשאנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85
הורט רעטייל

אנ'אומזיסטע בעשולדיגונג

איינער פון די שווערסטע פאַרוואורפען, וואָס די ענדעציע האָט צו מאַכען דער סאַנאַציע-רעגירונג, איז די כלומרשטע אויסערגעוועהנליך גינסטיגע בעציהונג פון דער איצטיגער רעגירונג צו די יודען. די ענדעציע הערט נישט אויף איבערצורעדען איהרע אַנהענגער, אַז דער באַכמאַי-רעזשים איז ממש אַ גן-עדן פאַר די יודען, אַז די יודען געניסען נישט באָר פון אַלע רעכט, נאָר אַז זיי זענען פריווילעגירט אין פערגלייך מיט די פּאָליאַקען. דאָס איז איינער פון די בעקוועמסטע און לייכסטע מיטלען אין קאַמף געגען דער סאַנאַציע. וועגען דער דאָזיגער זייט פון ענדעקישען קאַמף שרייבט ד"ר י. טהאָן אין „נ. דז." אין אַן אַרטיקעל א. נ. „וואָסער אונגערעכטיגקייט"...

אַלזאָ: קאַמף געגען יודען אויף די פלייצעס פון די יודען, אין דער יודען-פראַגע. אָבער דאָ מוז מען אונבעדינגט זאָגען, אַז די הערען ענדעקעס בעגעהען אַ גראָבע אונגערעכטיגקייט. זיי דאַרפען זיך שעהמען צו טון עפּעס אַזעלכעס און אַרויסצווייזען אַזאַ שוואַרצע אונדאַנקבאַרקייט.

ווי דען-זשע: צי קאָן מען דער רעגירונג אויפן באָדען פון דער יודען-פראַגע עפּעס פאַרוואַרפען? צי איז די רעגירונג אויף דעם באָדען נישט געווען אין אָרדנונג, פונקט ווי זי וואָלט געווען געשוואוירען איידער זי האָט איבערגענומען די מאַכט? וואָס זשע ווילען די ענדעקעס פון איהר האָבען?

גוט, לאָמיר אַ קוק טון, לאָמיר בערעכענען.

אַ סך יודען האָט די רעגירונג בעשטימט אַלס בעאַמטע? פערקעהרט, פאַר דער צייט פון דער איצטיגער רעגירונג האָט זיך זייער צאָהל בעדייטענד פערקלענערט און איצט איז שוין יודישע בעאַמטע פאַרהאַן ווייניגער ווי אין די צייטען פון דער ענדעציע. עס זענען געווען אויף די באַהנען עטליכע בעאַמטע פון די עסטרייכישע צייטען, איצט איז שוין נישטאָ קיין צעהנט חלק פון זיי. נאָך מעהר: אַמאָל איז עמיצער פון זיי געווען אויף אַן אָנזעהעוודיגען אָרט, אויף דער סטאַציע, אויף דער ליניע, איצט ציהט מען זיי אַלע איין און מען זעצט זיי אַוועק ביי די שרייב-טישען, זיי זאָלען קיינעם נישט שטעכען די אויגען. פונקט אַזוי פטר'ט די פּאָסט איהרע יודען. דאָס שול-וועזען איז שוין ריין כמעט איינגאַנצען. אויף וויפיל דאָס איז מעגליך, שאַפט מען אָפּ די יודישע לעהרער, אַפילו פאַר יודישע קינדער און מען פערבייט זיי מיט נישט-יודישע לעהרער. קיין שום רעכט אויף אַרבייט האָבען די יודען נישט. אין קיין שום רעגירונגס-אונטערנעהמונג איז נישטאָ קיין יוד אויף קיין רפואה. ווי זעהט עס אויס אין מאָשטשיץ, אין כאָזשאָוו? צי ליגט נישט דאָרט אויך יודיש געלד? אָבער וועלכער יודישער כעמיקער האָט דאָרט אַרבייט? אַלזאָ, וואָס נאָך, וויל די ענדעציע פון דער רעגירונג?

צי האָט עס די רעגירונג זיך בעמיהט, אַז די שאַנדע פון נומערוס קלויזוס זאָל אָפּגעמעקט ווערען? ס'הויבט זיך נישט אָן. די רעגירונג איז העפליך און געהאָרכזאַם און ווייס וואָס עס בעדייטען אַלטע פריווילעגיעס. אַ שטייגער, אַזאַ אויטאָנאָמיע פון די אוניווערזיטעטען.

צי קאָן עמיץ אָנווייזען, אַז די אָרימע, גאָט די נשמה שולדיגע רעגירונג, זאָל האָבען געגעבען עפּעס אַ יודען אַ הנחה, לאָמיר זאָגען, דורך קרעדיטען, דורך ליפערונגען א. אַז. וו. צי האָט די רעגירונג ערלויבט די יודען, וואָס פייערן שבת, זיי זאָלען מעגען אַרבייטען כאָטש עטליכע שעה אום זונטאָג? ס'הויבט זיך נישט אָן! ווער עס וואָלט דאָס געהויבט, וואָלט בעזאָגט רכילות אויף דער רעגירונג. די רעגירונג איז לגבי די יודען אין פולער אָרדנונג. כמעט פונקט אַזוי פיל ווי די ענדעציע גופא. וואָס-זשע ווילען זיי האָבען?

אמת, די רעגירונג לאָזט די יודען נישט שלאָגען! ריכטיג. אָבער דאָס געהערט שוין איינגאַנצען צום געביט פון רוה און אָרדנונג. אין אַ מלוכה, וואָס ווערט גוט פערוואַלטעט, הערשט שוין אַזאַ אייזערנער פּרינציפּ, אַז עס מוז זיין שטיל, נאָר אָהן געשריי און אָהן דעמאָנסטראַציעס. אָט דערפאַר שיצט די רעגירונג די יודען געגען די פּאָגראָם-כוליגאַנעס. אָבער ווידער נישט מיט אַזאַ ברען: אַזוי זיך, קאַלט, מיט'ן בעוואוסטזיין פון דער פליכט. און גאָרנישט אויסער דעם, גאָרנישט מעהר פאַר דעם.

און נאָך אַזעלכע כוליגאַנישע פּאָגראָמען קומט דאָס געריכט. געוועהנליך לעגיטימירט די פּאָליציי און דערקענט הויפּטזעכליך די יודען. עס איז קיין וואונדער נישט: זיי האָבען אַזעלכע מאָדנע בעז און זיי זעהען שוואַרץ. מ'קאָן זיי תיכף דערקענען, די אַנדערע איז שוין שווערער צו דערקענען, בלאָנדע מיט קורצע בעז איז פאַרהאַן אַזוי פיל. ווער קאָן זיך צווישען זיי אָריענטירען? די געריכטען פערורטיילען די יודען אויף יאָהרען, די נישט-יודען אויף געלד-שטראָף. וואָס זשע זאָל מען טון? די רעגירונג זאָגט, אַז די געריכטען זענען דאָך אומאָפּהענגיגע. אָבער, ענטפערט מען, די פּראָקוראַטור איז דאָך אָפּהענגיג פון דער רעגירונג. פאַר וואָס קלאַסיפיצירט זי אויף אַזאַ מאָדנע אופן די זעלבע פערברעכענס לויט דעם קאָליר פון די האָר און לויט דער לענג פון דער נאָז?

אַלזאָ, די רעגירונג, איז אויך אין דעם פאַל אין אָרדנונג, וואָס זשע וויל פון איהר האָבען די ענדעציע? וואָס פאַראַ אונגערעכטיגקייט דאָס איז, נישט צו אָנערקענען דעם קאָסטען שותף אין דער זעלבער אונטערנעמונג!

מצוה'לט געדאַרפט בלויז אויס געפיהל פון הומאַניטאַרישקייט צו ראַטען דער ענדעציע, זי זאָל נישט אַרויסוואַרפען איהרע ווערטפולע כוחות אויף האָפנונגסלאָזע זאַכען. די רעגירונג וועט אין דער יודען-פראַגע נישט אַרויסווייזען קיין שום שוואַכקייט. זי וועט זיך נישט קאָמפּראָמיטירען מיט עפּעס אַ מיאוס'ען פילאָסעמיטיזם, און אייגענטליך, אויפ'ן געביט פון דער יודען-פראַגע שטעלט זיך די רעגירונג יאָרנישט צום קאַמף...

פוילען איז פאַר פראַנקרייך אַ סימבאָל

רידהרענדיג פוילען, רידהרט דייטשלאַנד אַז פראַנקרייך

אַן אַרטיקעל פון דער „פראַנקפורטער צייטונג"

די „פראַנקפורטער צייטונג" ווידמעט אַן אַרטיקעל דער פראַגע וועגען די פויליש-פראַנצויזישע בעציהונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט פערהעלטניש צו דייטשלאַנד. דער אויטאָר פון אַרטיקעל בעהויפּט, אַז פּוילען איז שטענדיג געווען אַ וויכטיגער פאַקטאָר פון דער פראַנצויזישער אויסערן-פּאָליטיק און אַ ווינקעל-שטיין פאַר דעם סטאַטוס-קוואָ אין אייראָפּע. פּוילען האָט זיך שטאַרק פערדינט געמאַכט פאַר פראַנקרייך בעת דער ענטוואָפענונגס קאָנפערענץ אין גענף. פּוילען וועט דאָס אויך ווייטער טון, ווייל זי איז אַ פאָרפּאָסטען פון דער פראַנצויזישער פּאָליטיק געגען די רעוויזיאָניסטישע שטרעמונגען פון דייטשלאַנד.

העריאָ, שרייבט די צייטונג, האָט זיך זיכער נאָך נישט אָפּגעגעבען קיין דין וחשבון וועגען דעם, ווי אַזוי עס וועט אויסזעהן זיין פּאָליטיק בנוגע פּוילען. אויף וויפיל אונז איז אָבער בעקאַנט, איז די אַמביציע זיינע און פון זיינע פריינד, אַז די בעציהונגען צווישען פּוילען און דייטשלאַנד זאָלען זיך פערבעסערען און עס זאָל געשאַפען ווערען אַ מאָדוס וויווענדי, וועלכער זאָל מיטהעלפען צו דער ענטשפּאַנונג פון דער לאַגע אין דער וועלט. אַזאַ וואונש האָט זיכער אַ גרויסען ווערט.

דער מחבר פון אַרטיקעל אין דער „פראַנקפורטער צייטונג" איז אָבער מסופק, צי דאָס וועט העריאָ'ן געלינגען צוליב דער קאָמפּראָמיסלאָזיגקייט פון די פּאָליאַקען. ער ווייזט ווייטער אָן אויף די דייטשע אַלאַרמען אַרום מזרח-פּרייסען און דאַנציג. ער האַלט די דאָזיגע אַלאַרמען פאַר זעהר שעדליך, ווייל דאָס שאַפט אין פראַנקרייך אַן אַטמאָספערע וואָס איז נישט גינסטיג פאַר דער ערלעדיגונג פון די דייטשע ענינים.

פּוילען, שרייבט ער, איז דאָך פאַר פראַנקרייך עפּעס מעהר ווי אַ בעפריינדעט פאָלק. פּוילען איז פאַר פראַנקרייך אַ סימבאָל, אַ סימבאָל פון דער אָרדנונג, וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך ווערסאַלער טראַקטאַט. פראַנקרייך האָט דערווייל נישט קיין אַנדערען קריטעריום אין דער פּאָליטיק, ווי די דאָזיגע ווערסאַלער אָרדנונג און טיילט איין די וועלט אין פריינד און שונאים, אָפּהענגיג פון דעם, ווער עס אונטערשטיצט אָט די אָרדנונג און ווער עס בעקעמפט זי. עס איז נישטאָ קיין בעסער מיטעל צו אַלאַרמירען פראַנקרייך און אָפּווענדען זי פון פערגינסטיגען וועג, ווי איבער'חזר'ן אָהן אויפהער די אידעע פיקס „פּוילען". און דאָס טוען דווקא די דייטשען, ווי דאָס איז צו זעהן פון די אַלאַרמען אין דער פראַנצויזישער פּרעסע.

דזשעמס סימאָן און זיין פריינד ווילהעלם

דער פערשטאָרבענער יודישער קונסט-מעצענאַט און פילאַנטראָפּ

די דייטשע בלעטער ווידמענען זעהר פיל פּלאַץ דעם נאָר וואָס פערשטאָרבענעם קונסט-קענער, קונסט-מעצענאַט און פילאַנטראָפּ, טעטיגען מיטגליד פון דער בערלינער יודישער קהלה דזשעמס סימאָן.

סימאָן איז נישט נאָר געווען אַ ליבהאָבער פון קונסט, נאָר אַ מענש, וואָס האָט זיך שטאַרק אינטערעסירט מיט געזעלשאַפטליכע און פּאָליטישע פּראָבלעמען. ער איז לויט זיינע איבערצייגונגען געווען אַ ליבעראַל און פלעגט דאָס נישט בעהאַלטען אויך אין די צייטען פון ווילהעלם'ען, מיט וועמען ער איז געווען זעהר בעפריינדעט. ווילהעלם האָט געהאַט זעהר אַ הויכע מיינונג וועגען סימאָנ'ען, סיי אַלס קונסט-קענער, סיי אַלס סוחר און אַלס מענש. די פריינדשאַפט צווישען דעם האָהענצאָלערן און דעם יודישען מעצענאַט האָט געדויערט אויך שפּעטער, ווען ווילהעלם האָט שוין פערלאָזען דאָס לאַנד און האָט זיך בעזעצט אין האָלאַנד אין שלאָס דאָארן. ווען סימאָן איז אַלט געוואָרען 81 יאָהר, האָט איהם ווילהעלם געשיקט אַ מתנה זיין פּאָרטרעט און אַ מאַנוסקריפּט פון אַן אַרבייט וועגען די אַרכעאָלאָגישע אויסגראָבונגען אין אַזיען, מיט וועלכע ביידע האָבען זיך זעהר אינטערעסירט. דאָס איז נישט די ערשטע מתנה, וואָס ווילהעלם האָט געגעבען זיין פריינד, זיי פלעגען זיך אָפּט טוישען מיט די מתנות.

דזשעמס סימאָן איז געווען אַ מענש, וואָס פלעגט מיט דער גרעסטער געדולדיגקייט איבערטראָגען די קלעפּ פון גורל. ווען זיין פירמע, דאָס בעריהמטע האַנדעלס-הויז „בר. סימאָן", האָט אָנגעהויבען דורכצומאַכען פינאַנציעלע שוועריגקייטען, האָט סימאָן אָפּגעגעבען דער פירמע זיין גאַנץ פּריוואַט-פערמעגען, אַבי צו בעפרידיגען די קרעדיטאָרען. ער האָט זיך דערביי געמוזט שיידען מיט זיין בעליבטער קאָלעקציע פון טייערע קונסט-אוצרות. אין יאָהר 1928 איז אין אַמסטערדאַם פאָרגעקומען אַ ליציטאַציע פון זיינע בילדער. בלויז איינציגע פון זיינע בעליבטע בילדער איז איהם געלונגען צו בעהאַלטען פאַר זיך און אַריבערפיהרען אין זיין הויז אויף דער קייזער-אַלעע אין בערלין.

מיט דער גרעסטער אויסגעהאַלטענקייט האָט זיך סימאָן צוגעפּאַסט צו די נייע בעשיידענע לעבענס-בעדינגונגען, אין וועלכע איהם איז איצט אויסגעקומען צו לעבען נאָכ'ן פערליסט פון כמעט זיין גאַנצען פערמעגען. ער האָט שוין נישט געלעבט אין דעם לוקסוס, אין וועלכען ער האָט געלעבט אַמאָל, ווען זיין הויז איז געווען איינס פון די שענסטע און קונסט-רייכסטע אין בערלין.

וועגען דאָזיגען פּעריאָד פון זיין לעבען דערצעהלט מען זעהר פיל אַנעקדאָטען. איינמאָל איז סימאָן אין בעגלייטונג פון זיינעם אַ פריינד פאַרבייגעגאַנגען פאַר זיין פּראַכטפולען פּאַלאַץ אין דער טירגאַרטענשטראַסע, וואו ער האָט אַמאָל געוואוינט און וועלכער געהערט איצט צו אַנדערע. דער בעגלייטער האָט זיך נישט געקאָנט איינהאַלטען און האָט געפרעגט סימאָנען, צי טוט איהם נישט באַנג, וואָס ער האָט געמוזט פערלאָזען זיין שעהנעם פּאַלאַץ. דזשעמס סימאָן האָט מיט אַ שמייכעל געענטפערט:

— אַ ניין, איך האָב דאָס אַפילו נישט בעמערקט.

צווישען זיינע נאָהענטע פריינד איז בעזונדערס צו פערצייכענען ווילהעלם פאָן באָדע, וועלכער האָט סימאָנען פיל געהאָלפען ביים איינקויפען זיינע בילדער און ביים צונויפשטעלען זיינע ווערטפולע קאָלעקציעס. אין פרידריך מוזעי אין בערלין זענען פאַרהאַן גאַנצע זאַלען מיט בילדער, וועלכע סימאָן האָט געשאָנקען פאַר'ן מוזעי. סימאָן האָט פאַר די דייטשע מוזעען צונויפגעשטעלט און דאַן זיי אַוועקגעשענקט אַ קאָלעקציע בילדער, וואָס האָט געהאַט דעם ווערט פון צוואַנציג מיליאָן מאַרק. דזשעמס סימאָן האָט אויך פינאַנסירט די עקספּעדיציע, וועלכע האָט געמאַכט אויסגראָבונגען אין מזרח.

ב ע ר ל י ן. (יט"א) לכבוד דעם פערשטאָרבענעם פּרעזידענט פון „הילפס-פעראיין" דזשעמס סימאָן, וועלכער האָט געשפּענדעט זיינע ווערטפולע קונסט-זאַמלונגען דעם „קייזער פרידריך מוזיי". איז אין דעם מוזיי געעפענט געוואָרען אַ סימאָן-אויסשטעלונג. וואָס ענטהאַלט די דורך איהם געשפּענדעטע קונסטווערק פון דעם 14-טען יאָהרהונדערט ביז'ן יאָהר 1918.

דער דירעקטאָר פון מלוכה מוזיי פּראָף. וועצאָלדט האָט געהאַלטען דורך ראַדיאָ אַ רעדע צום אָנדענקען פון דזשעמס סימאָן.

דער קריזיס שאַפט רעספּעקט פאַר גייסטיגע ווערטען

נחום גאָלדמאַן וועגען אַמעריקאַנער יודענטום אין דער צייט פון קריזיס

ב ע ר ל י ן (יט"א) ה' נחום גאָלדמאַן, וועלכער איז נאָר וואָס צוריקגעקומען פון די פעראייניגטע שטאַטען, וואו ער האָט צוזאַמען מיט'ן פּרעזידענט סאָקאָלאָוו אָנגעפיהרט מיט דער ארץ ישראל-קאַמפּיין האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן יט"א-פאָרשטעהער ערקלערט פאָלגענדעס וועגען דער לאַגע פון אַמעריקאַנער יודענטום און די ווירקונג פון קריזיס אויף דעם יודישען לעבען:

בלויז אין אַמעריקא גופא קאָן מען זיך איבערצייגען וועגען דער אונגעהויערער ווירקונג פון ווירטשאַפטליכען קריזיס אויף דעם יודישען לעבען. די אַמעריקאַנער יודען האָבען פערהעלטנישמעסיג פיל מעהר געליטען פון קריזיס ווי די איבעריגע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

די דאָמינירענדע שטעלונג פון „רייכען יוד" אין יודיש-אַמעריקאַנער לעבען איז צוזאַמענגעבראָכען, פיל אינסטיטוציעס, וואָס זענען אַנטשטאַנען כאַאָטיש אין די יאָהרען פון פּראָספּעריטעט, וועלען איצט מוזען פערשווינדען. דאָס אַמעריקאַנער יודענטום ליידט פון אַן איבערפלוס פון סינאַגאָגען-קאָנגרעגאַציעס, פילאַנטראָפּישע חברות א. אַ.

וו. די נייע וואַנדלונגען קענען האָבען אַ גינסטיגע ווירקונג אויף דעם יודישען לעבען. דער קריזיס ברענגט צו דער דעמאָקראַטיזירונג פון יודישען לעבען, צו אַ גרעסערען רעספּעקט פאַר אינטעליגענץ און מאָראַלישע ווערטען ווי פאַר ריין-פינאַנציעלע קוואַליפיקאַציעס. עס ווערט אָפּגעשוואַכט דער אַזוי-כאַראַקטעריסטישער פאַר די אַמעריקאַנער איבערווערטיגקייטס-געפיהל.

אַלץ טיפער דרינגט אריין אין בעוואוסטזיין די ערפאַהרונג וועגען דער אוניווערסאַלער ווירקונג פון די טראַגישע געזעצען פון דער יודישער גלות עקזיסטענץ. דער שטייגענדער אַנטיסעמיטיזם, שוועריגקייטען ביים אָננעהמען אין די הויכשולען, די אַרויסשטויסונג פון יודען פון פערשידענע ווירטשאַפטס-צווייגען (אינדוסטריע, טעכניק, גרויסע בענק) פיהרט צו בעדייטענדע ענדערונגען אין דער סאָציאַלער סטרוקטור און אינערליכער אָרגאַניזאַציע פון אַמעריקאַנער יודענטום.

וואָס איז שייך דעם ציוניזם, זענען נאָך קיינמאָל נישט די ציוניסטישע שטימונגען אין אַמעריקאַ נישט געווען אַזוי שטאַרק ווי איצט. אין די פריהעריגע יאָהרען האָבען פיל אַמעריקאַנער יודען זיך בעצויגען צום ציוניזם מעהר פון פילאַנטראָפּישען שטאַנדפּונקט, איצט ווערט פאַר זיי פערשטענדליך די וועזענטליכע בעדייטונג פון די ציוניסטישע אידעען. פיל יודען הויבען זיך אָן צו רעכענען מיט ארץ-ישראל ווי מיט אַ פּערזענליכען פּראָבלעם און טראַכטען וועגען איינאָרדנען זיך אין ארץ-ישראל. דאָס אַלץ שאַפט אונגעהויערע מעגליכקייטען פאַר'ן ציוניזם אין אַמעריקאַ. עס איז געקומען די צייט, ווען עס איז מעגליך צו בויען אַ שטאַרקע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקאַ. דאָס וויכטיגסטע פּראָבלעם בעשטעהט אין אַן אויטאָריטאַטיווער און שטאַרקער פיהרער-גרופּע און גרעסטער אידעאָלאָגישער ערציהונג פון די אַמעריקאַנער יודישע מאַסען אין ציוניסטישען גייסט.

בנוגע דער ארץ-ישראל-קאַמפּיין וועלען איהרע רעזולטאַטען קענען אָפּגעשאַצט ווערען ערשט אין הערבסט, מען דאַרף זיך רעכענען דערמיט, וואָס די גרויסע שפּענדונגען פערשווינדען און אויף זייער אָרט מוזען געזאַמעלט ווערען צאָהלרייכע קלענערע שפּענדונגען. דאָס בעשווערט די זאַמעל-אַקציע, אידעאָלאָגיש ברענגט עס אָבער גרויס נוצען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַ נ אַ ל י ז ע ן, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 2–8 און פון 9–5 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

זיין עקסעלענץ, דער כינעזער גענעראַל, מוישע קאהען

געבוירען אין ענגלאַנד, אויסגעוואַקסען אין קאַנאַדע, איז מוישע קאהען געווארען אַ כינעזער פּאַטריאָט אַ דאַנק זיין בעקאַנטשאַפט מיט סון יאַט סען. — אין כינע הייסט ער גענעראַל קאהען מוישע און שפּילט דאָרט אַ גרויסע ראָל

פון י. אבראַמסאָן

עס איז לעצטענס אַרויפגעשוואומען, אין פערבינדונג מיט די פּאַסירונגען אין כינע, דער נאָמען פון אַ יודען, וועגען וועמען מען דערצעהלט, זיך אָן וואונדערליכע זאַכען, וואָס אויב אַפילו אַ קלייבער חלק פון דעם זאָל זיין אמת, וואָלט עס אויך געווען גענוג.

משה קאָהען רופט מען דעם דאָזיגען מענשען, און ער איז אַ גענעראַל אין דער כינעזישער אַרמיי. ער שפּילט, זאָגט מען, אַ וויכטיגע ראָלע אין דער נאַציאָנאַליסטישער בעוועגונג אין יענעם טומעלדיגען לאַנד.

אין דעם „דזשואיש סטאַנדאַרד" פון אַבדיל, וואָס דערשיינט אין טאָראָנטאָ, קאַנאַדע, איז אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל פון אשר בן צבי וועגען דעם דאָזיגען מענשען, און מיר דערוויסען זיך, אַז משה קאָהען איז נישט קיין לעגענדע, אַז ער איז נישט קיין אויסגעטראַכטע פיגור, כדי אונז יודען צו פערשאַפען כבוד אָדער האַרצוועהטאָג.

לויט די אויסקונפטען פון בן־צבי, איז גענעראַל משה קאָהען געבוירען געוואָרען מיט אַ יאָהר 47 צוריק אין ענגלאַנד, און שפּעטער איז ער אַריבערגעקומען קיין קאַנאַדע. ער האָט געוואוינט אין דער שטאָט עדמאָנטאָן, וואו ער האָט זיך אָפּגעגעבען מיט בוֹיען הייזער, און ער האָט געהאַט ערפאָלג. זיין ביורא איז געווען בעקאַנט צו יעדען איינעם אין דער געגענד. נאָר דער בעל־הבית איז געווען נישט מיט אַלעמען. ער האָט זיך אויפגעפיהרט ווילד: אָט פלעגט ער פערפאַלען ווערען אויף גאַנצע וואָכען, זיך נישט ווייזען פאַר קיינעם; דאַן פלעגט ער זיך ווידער בעווייזען און מאַכען געשעפטען. וואו ער איז געווען, האָט קיינער נישט געוואוסט, און ער, קאָהען אַליין, האָט עס קיינעם נישט דערצעהלט, ווי עס ציינט אויס, איז איהם געפעלען געוואָרען צו שפּילען די ראָלע פון אַ מיסטעריעזען מענשען.

אַז ער איז אַ גרויס־האַלטער — דאָס האָט מען גלייך דערקענט. ער האָט שטענדיג געזוכט צו שפּילען די ראָלע פון אַ וויכטיגען מענשען, פאַר וועמען מ'דאַרף האָבען רעספּעקט. און ווען די כינעזער פראַגע איז אַרויסגעשפּרונגען, האָט קאָהען דערזעהען פאַר זיך די גרויסע געלעגענהייט.

דאָס איז געווען נאָך דער רעוואָלוציע געגען דער מאַנטשו־דינאַסטיע, ווען אויפ'ן פּאָליטישען האָריזאָנט פון ווייטען מזרח האָט זיך בעוויזען די געשטאַלט פון סון־יאַט־סען, וועלכער האָט מעהר ווי וועלכער אַנדערער כינעזער געוועקט דאָס נאַציאָנאַלע בעוואוסטזיין ביים כינעזישען פאָלק. קאָהען האָט זיך מיט איהם געטראָפען, ווען ער, סון־יאַט־סען, האָט געמאַכט אַ רייזע איבער אַמעריקע, כדי צו פּראָפּאַגאַנדירען די רעפּובליקאַנישע פאָרם פון רעגירונג פאַר די כינעזער, וואָס וואוינען אין אַמעריקע.

אָנגעפאַנגען האָט זיך קאָהענס בעקאַנטשאַפט מיט די כינעזער צוליב פּאָליטיק. אין דער צייט פון די וואַהלען האָט ער זיך אונטערגענומען צוצושטעלען די כינעזישע שטימען דער פּאַרטיי, וועלכע ער האָט געשטיצט אין יענעם מאָמענט. אין דעם בעשטימטען טאָג פלעגט ער קומען צו די פלעצער, וואו מען האָט אָפּגעגעבען די שטימען אין אַ גרויסען וואָגען, אָנגעפּילט מיט כינעזער. דאָס האָט ער געטון, נישט צוליב פּאָליטישען פאַנאַטיזם, נאָר כדי אַרויסצוווייזען זיך אין זיין גאַנצער פּראַכט, און כדי צו בעווייזען, אַז מ'דאַרף זיך מיט איהם רעכענען.

און נאָך די וואַהלען פלעגט קאָהען שוין איבעראָרדענען אַזוי, אַז די כינעזער זאָלן מאַכן אַ באַנקעט די זיגרייכע קאַנדידאַטען; און ער האָט שוין אַזוי אויסגעדרעהט, אַז די אָנוועזענדע זאָלן זעהן, ווי וויכטיג ער איז, ווי די, וועלכע האָבען די מאַכט, מוזען זיך מיט איהם רעכענען. און אָט אַזוי האָט פּאַסירט, אַז משה, אָדער ווי מ'האָט איהם גערופען אין עדמאָנטאָן — מאָריס קאָהען, איז געווען דער אומאָפיציעלער פערטרעטער פון די כינעזער אין דער גאַנצער געגענד.

באַלד ווי עס האָט אויסגעבראָכען די וועלט־מלחמה, האָט זיך קאָהען אַ געהם־געטון אָרגאַניזירען אַ באַטאַליאָן, וואָס זאָל זיך אָפּגעבען מיט'ן פערטיידיגען דאָס פאָטער־לאַנד, ענגלאַנד, און ער האָט זיך טאַקע אַליין בעשטימט אַלס דער קאָמאַנדיר. די סאָלדאַטען זיינע האָט ער בעוואָפענט מיט שטעקענס. און ער אַליין, קאָהען, האָט זיך אויסגעלערענט עטליכע כינעזישע ווערטער, וועלכע ער האָט בענוצט אויף די פּאַראַדען.

נאָר די רעגירונג האָט געקוקט קרום אויף דער גאַנצער געשיכטע, און זי האָט צושלאָגען קאָהענס חלום וועגען אָנפיהרען אַ כינעזישע אַרמיי אויף די שלאַכט־פעלדער אין אייראָפּע. מען האָט איהם געגעבען אַ בעפעהל, ער זאָל אויפלייזען זיין כינעזישע „אַרמיי".

אָבער די העלדישקייט און דער פּאַטריאָטיזם האָבען נישט געלאָזט רוהען דעם אַוואַנטוריסטישען יונגערמאַן, האָט ער זיך אָנגעשלאָסען אָן דעם 218־טען באַטאַליאָן און איז אַוועקגעשיקט געוואָרען צום פראָנט, וואו מען האָט איהם איבערגעגעבען צו מאַכען די איבונגען מיט די נייע סאָלדאַטען; און ער האָט זיך דערדינט צום סערזשאַנטען־ראַנג.

נאָר אויב מאָריס קאָהען האָט זיך נישט אויסגעצייכענט אַלס קריגס־העלד קעגען די דייטשען, האָט ער אָבער זעהר שטאַרק אויסגענומען ביי די ענגלישע אָפיצירען, וואָס האָבען געוואָלט אַ לעבטון אין פראַנקרייך. געלד איז ביי יעדען געווען גענוג, נאָר עס איז נישט געווען קיין מעגליכקייט צו קריגען די נויטיגע אַרטיקלען, ווי ווין, ליקער און צובייסען, קאָהען האָט זיך צו דעם אויך געטויגט, ער האָט אַרויסגעוויזען גרויסע פעהיגקייטען אַלס אויפקויפער. קיינער האָט נישט געקאָנט ברענגען מיט זיך אַזוי פיל פלעשער ווין און אַזוי פיל געבראָטענע הינער, ווי ער. און די לעבּ־יונגען האָבען איהם לאַנג נישט געקאָנט פערגעסען.

נאָר די כינעזער האָט ער נישט פערגעסען. באַלד נאָך דער מלחמה האָט ער זיך אַריינגעוואָרפען אין דער נאַציאָנאַלער בעוועגונג פון כינע. ער האָט זיך אַליין בעשטימט אַלס ראַטגעבער, אַלס אַגענט פון די כינעזער אין קאַנאַדע. און ווען סון־יאַט־סען איז אָנגעקומען, כדי צו וועקען די כינעזער און צו אַפּעלירען צום אַמעריקאַנער פאָלק פאַר סימפּאַטיע, האָט שוין קאָהען געזעהן, אַז יענער זאָל קריגען די נויטיגע רעקלאַמע אין די צייטונגען פון לאַנד. און אָפט האָט מען געקאָנט זעהן בילדער פון גרופּען כינעזער, צווישען וועלכע עס האָט זיך אויך געפינען אונזער משה קאָהען. ער האָט אויך אַזוי געהאַנדעלט, אַז ער זאָל געווינען דעם פולען צוטרוי פון דעם פיהרער.

אינ'ם יאָהר 1922 האָט די כינעזישע בעפעלקערונג פון עדמאָנטאָן בעשלאָסען צו שיקען אַ פערטרעטער אין זייער אַלטער היים, וואו עס האָט שוין דאַן געהערשט סון־יאַט־סען. און קאָהען האָט דאַן בעשלאָסען, אַז ער וועט אויך פאָהרען אין יענעם לאַנד אַלס אומאָפיציעלער פערטרעטער פון די אַמעריקאַנער כינעזער. נאָך פריהער האָט ער געהאַט אַ סך בעראַטונגען מיט די שניידער און קרעמער פון עדמאָנטאָן. איהם האָט זיך געוואָלט מאַכען אַן איינדרוק אויף די כינעזער אין זייער לאַנד, ער האָט זיך סוף־כל־סוף אָנגעטאָן אין אַ פראַק מיט אַן אָנגעקראָכמאַלטע איבערהעמד און זיך אַוועקגעלאָזט קיין כינע.

באַלד האָבען אָנגעפאַנגען צו קומען ידיעות פון דעם העלד. גענעראַל קאָהען משה, ווי די כינעזער האָבען איהם אַ נאָמען געגעבען, איז געוואָרען דער בעשיצער פון סון־יאַט־סען און דער הויפּט פיהרער פון דער נאַציאָנאַלער אַרמיי אין כינע. דאַן בעווייזט ער זיך פּלוצים אין וואַנקובער און שטעלט זיך אָפּ אין דעם רייכסטען האָטעל און לאָזט וויסען דורך די צייטונגען, אַז ער איז געקומען קיין אַמעריקע אין די אינטערעסען פון כינע, און אַז זיין לעבען שטעהט אין געפאַהר.

אָבער נישט קוקענדיג אויף דעם טומעל, וואָס ער האָט געפּרובירט אויפצוהויבען, האָט זיך איהם דאָך נישט איינגעגעבען עפּעס צו דערגרייכען. מ'האָט דורך איהם נישט געוואָלט געבען קיין שטיצע דער כינעזישער רעגירונג. און ער האָט זיך צוריק אָפּגעטראָגען.

ער האָט דאַן אויסגעזוכט אַן אָפיציר פון דער רוסישער צאַרישער אַרמעי און זיך גענומען מאַכען דערנייזירען די כינעזישע סאָלדאַטען. מען האָט זיך גענומען דערצעהלען וואונדער פון זיין געשיקטקייט אַלס שיסער, און, אַז ער האָט זיך גענומען מאַכען גראַנדיעזע פּלענער וועגען נייע באַהנען, ספּעציעל וועגען [illegible]יינער, וואָס זאָל געהן אויף דער גרויסער וואַנט, וואָס רינגעלט אַרום די כינעזישע מדינה. מ'האָט זיך אָנגעהערט געשיכטעס וועגען קאָהענען, דעם ווירקליכען פּרעמיער פון כינע, מ'האָט איהם אין די געשיכטעס געמאַכט פאַר דעם פיהרער פון די קאָמוניסטען, פאַר אַ ווייסען גוּואַרדייער. דאָ האָט מען געזעהען אין פּעקין. דאָ אין וואַיפּעג, אָדער נאָר אין ניו־אָרלעאַנס מיט איין וואָרט — משה קאָהען אָדער קאָהען משה איז געוואָרען אַ לעגענדאַרע פערזענליכקייט.

אין שפּאַס זאָגט מען, אַז עס וועט פּאַסירען איינס פון די ביידע: אָדער יאַפּאַן, אָדער קאָהען וועט געווינען דעם קאָנטראָל איבער כינע: און עס איז שווער צו טרעפען אין פּאַראויס, וואָס עס וועט פּאַסירען, קאָהען האָט ערקלערט, אַז זיין אַמביציע איז צו זעהן אַ פעראייניגטע כינע. און אַזוי ווי ער איז נאָך אַ יונגער מענש, קאָן זיין, אַז ער זאָל עס טאַקע דערלעבען צו זעהן.

נאָר אַ זאַך איז זיכער: אויב קאָהען זאָל אָפּשטאַטען אַ וויזיט זיינע עלטערן, וועלכע וואוינען אין מאַנטשעסטער, דאַן וועלען מיר הערען און לייענען וואונדערליכע געשיכטעס. און אויב ער זאָל נאָר האַלטען וואָרט און פערעפענטליכען זיינע ערינערונגען, וועט דאָס זיין אייבער פון די מערקווירדיגסטע דאָקומענטען, ווייל משה קאָהען איז אַן אַוואַנטוריסט און אַ סאָלדאַט מיט דער פאַנטאַזיע פון אַ פּאָעט.

מאַנשאַפט פון דא X לעגט אַ קראַנץ אויפ'ן קבר פון אסקאַן־פליהער הינעפעלד

א מעמאָראַנדום צום פעלקער־בונד

וועגען דער טראַגישער לאַגע פון די שטאַטסלאָזע

בערלין, (י. ט. א.) דער טראַגישער צושטאַנד פון די יודישע שטאַטסלאָזע אין די אייראָפּעאישע לענדער וועט אויספיהרליך געשילדערט ווערען אין א מעמאָריאַל צום פעלקערבונד, וואָס ווערט איצט אויסגעאַרבייט דורך א ספּעציעלע קאָמיטעט, וועלכער איז געוועהלט געוואָרען אויף דער לעצטענס אין לוקסענבורג אָפּגעהאַלטענער קאָנפערענץ פון יודישע עמיגראַנטען־שוץ־אָרגאַניזאַציעס.

פון מעמאָריאַל ווערט געפאָדערט ענטגילטיג צו לעזען דעם אָנגעוועהטאַגטען שטאַטסלאָזען־פּראָבלעם און מאַכען א סוף צו די אונאויפהערליכע ליידען פון די שטאַטסלאָזע צוליב די בעגרענצונגען אין פערשידענע לענדער. דער פעלקערבונד ווערט געבעטען צו נעמען אין אכט די אונערטרעגליכע לאַגע פון פיל טויזענדער שטאַטסלאָזע אָהן אונטערשיד פון ראַסע און רעליגיע און פערלייכטערן זיי צו בעקומען בירגערשאַפט אין זייערע לענדער, כדי זיי זאָלן האָבען גלייכבערעכטיגטע עקזיסטענץ־מעגליכקייטען.

BAJKA קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
פראַנציסקאַנער 31
היינט און פאָלגענדע טעג!
קריג און ליבע
מעכטיג מייסטערווערק מיט
GARY COOPER
אין דער הויפּטראָל.
אויסערן פּראָגראַם: א פּראַכטפולע קאָמעדיע.
אָנהייב טעגליך 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג. אויף די 1־טע סעאַנסען זענען אַלע פּלעצער צו 40 און 50 גר.

דנעפּראָסטראָי! גרעסטע עלעקטרישע פאַבריק אין דער וועלט וואָס איז געעפנט געוואָרען אין סאָוויעט־רוסלאַנד

די גרעסטע הידראָעלעקטרישע סטאַנציע אויף דער וועלט, וועלכע איז בעוואוסט אונטער'ן נאָמען דניעפּראָסטראָי איז געווען דער טרוים פון דעם גאַנצען סאָוויעטען־פערבאַנד.

עס איז נישט נאָר אַ פאַל וואו די כחות פון דער נאַטור ווערען איינגעשפּאַנט אַרויסצוקריגען ביליגע עלעקטרישע קראַפט. עס איז אַ סך מעהר ווי דאָס. קיין זאַך אין יענעם לאַנד סימבאָליזירט נישט אַזוי שטאַרק דעם קאָלאָסאַלען אונטערשייד צווישען דאָס פריהערדיגע און דאָס איצטיגע, ווי אָט די ריזיגע הידראָעלעקטרישע סטאַנציע.

פאַר יאָהרען און יאָהרען האָט איבער יענעם לאַנד געשטראָמט אַ גרויסער און וויכטיגער טייך, דער טייך האָט דורכגעשטראָמט די סאַמע האַרץ פון לאַנד, האָט דורכגעשטראָמט דורך די פּרוכטבאַרסטע געגענטען פון לאַנד און איז ענדליך אַריינגעפאַלען אין איינעם פון די גרעסטע און וויכטיגסטע ימים פון אייראָפּע. דער טייך האָט געקאָנט זיין דער וויכטיגסטער און ביליגסטער וועג פון פערקעהר איבער פערשידענע טיילען פון לאַנד. אָבער ערגעץ, נישט ווייט פון דער פריהערדיגער שטאָט יעקאַטערינאָסלאַוו, איז דער טייך געווען פערלייגט מיט ריזיגע שטיינער און פעלזען און פערשטעלט דעם וועג, געשטערט דעם פערקעהר איבער יענעם טייך. דאָס וואַסער פון טייך האָט מיט גערודער, שטורם און שוים זיך דורכגעריסען צווישען די שטיינער און פעלזען און אָנגעוואָרפען אַ שרעק אויף גרויסע און קליינע שיפען און שיפלעך. און די מענשען פון לאַנד האָבען די פריהערדיגע אָרדענונג פון יענעם לאַנד זעהען געשטאַנען ביים ברעג פון יענעם טייך מיט אַראָפּגעלאָזטע הענט, טרויעריגע שוואַכינקע, אומעלבען הילפלאָזע.

דענען געקומען נייע מענשען, מיט אַ נייעם גייסט און מיט אַ נייער אָרדענונג און האָבען ווי דורך אַ כישוף פערוואַנדעלט די קללה אין אַ ברכה.

די נייע מענשען האָבען נישט געהאַט די נויטיגע ערפאַהרונגען דאָס צו טאָן. אָבער דאָס איז נישט וויכטיג. דאָס איז פון די קלענסטע זאַכען. דאָס וויכטיגסטע איז דער ווילען און דער אונטערנעהמונגס גייסט. און דאָס האָבען די נייע מענשען געהאַט, האָבען זיי אַרויסגערופען פון אַמעריקע ערפאַהרענע אינזשינערען און בעלי מלאכות און מען האָט אין מיטען טייך, אַביסעל נידריגער פון דעם פּלאַץ, וואו די שטיינער און פעלזען פערשטעלען דעם וועג, אוועקגעשטעלט אַ ריזיגע וואַנט פון שטיינער און קאָנקריט. האָט זיך דאָס וואַסער אין טייך אויפגעהויבען אַזוי הויך ווי די וואַנט, און דאַן איז אַ דרייפאַכער ציל דערגרייכט געוואָרען.

ערשטענס האָט זיך דאָס וואַסער, וואָס האָט זיך אויפגעהויבען אַזוי הויך אין יענעם טייך, אָנגעהויבען אַריבערגיסען איבער דער ריזיגער וואַנט, און אַ מעכטיגער קינסטליכער וואַסערפאַל האָט זיך פאָרמירט. דאָס פאַלענדיגע וואַסער האָט אָנגעהויבען דרעהען עלעקטרישע מאַשינען און שאַפען אַ ביליגען קוואַל פון עלעקטריציטעט. צווייטענס האָט זיך דאָס וואַסער דאָ אויפגעהויבען צעהנדליגער פוס העכער ווי די שפּיצען פון די שטיינער און פעלזען, וואָס האָבען פריהער פון וואַסער אַרויסגעשטעקט. איצטער קאָנען דאָרטען שיפען און שיפלעך אַרומשווימען נישט געשטערטערהייט. די שיפען און שיפלעך קאָנען די וואַנט נישט אַריבערשפּרינגען; אָבער אויף דעם האָט מען געמאַכט אַ סיסטעמע פון „קאַסטענס", ווי דאָס איז איינגעפיהרט אין דעם פּאַנאַמאַ־קאַנאַל און אין אַלע ענגליכע פ[illegible] די אונטערשטע שורה איז, אַז שיפען קאָנען איצטער צירקולירען דאָרטען, וואו זיי האָבען פריהער נישט געקאָנט. און, דריטענס, גיט די אונטערגעהויבענע וואַסער די מעגליכקייט צו בעוואַסערען אויף אַ קינסטליכען אופן די אַרומיגע פעלדער אין אַ פאַל, ווען רעגענס וועלען פעהלען.

פינף יאָהר האָט מען אויף דער אונטערנעהמונג געאַרבייט טאָג און נאַכט, און דער ציל איז ענדליך דערגרייכט געוואָרען. און דערפאַר יובעלט עס אַזוי דאָס לאַנד, און מיט דעם שטאָלצירען עס אַזוי מיט רעכט די פיהרער פון דער נייער אָרדנונג אין יענעם לאַנד.

דער דניעפּראָסטראָי איז די גרעסטע און מעכטיגסטע הידראָ־עלעקטרישע סטאַנציע אין דער וועלט ביי דער ניאַגאַראַ פּראָדוצירט מען עלעקטריציטעט וויפיל מען וועט אַמאָל פּראָדוצירען ביים דניעפּראָסטראָי. אָבער ביי ניאַגאַראַ איז אַ נאַטירליכער וואַסערפאַל און דער דניעפּראָסטראָי איז אַ קינסטליכער, פון מענשליכע הענט געמאַכטער.

דער דניעפּראָסטראָי האָט אָפּגעקאָסט 220 מיליאָן רובל, אָדער 110 מיליאָן דאָלאַר אויף אַמעריקאַנער געלט. ווען ער וועט אינגאַנצען פערטיג ווערען, ד. ה., אַלע טורבינען און די אַלע דינאַמאָס וועלען שטעהן אויף זייערע ערטער, וועט ער פּראָדוצירען איבער 750 טויזענד פערד־קראַפט עלעקטרישע ענערגיע. ער וועט בעדינען אַ טעריטאָריע פון 70,000 קוואַדראַט מייל, און אַ בעפעלקערונג פון 16 מיליאָן נפשות וועט פון דאָרטען ציהען עלעקטריציטעט.

דער הויפּט אינזשינער, וואָס האָט די סטאַנציע געבויט, איז קאָלאָנעל יוהו קופּער פון ניו־יאָרק.

ל. באַראַדולין.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך
דער קאנגרעס אין פויזען

איינס פון די וויכטיגסטע אויפגאבען, וועלכע דאס האנדווערק האט פאר זיך איצט, ווי עס איז שוין נישט איינמאל געזאגט געוואָרען, די באוועליזאציע פון אינדוסטרי־געזעץ, זעלבסטפערשטענדליך, אין דעם טייל, וועלכעס טראקטירט איבער דעם האנדווערק. דער קאנגרעס פון די גרויס־פוילישע האנדווערקער־קאמערן אין פויזען האט זיך זעהר שטארק מיט דעם פראבלעם בעשעפטיגט און אין דער פאריגער ביילאגע האבען מיר שוין גערעדט איבער דער באוועלויזאציע פון אינדוסטרי־געזעץ אין הינזיכט פון ארגאניזאציע. מיר האבען מיט דער גאנצער צושטימונג ציטירט די ווערטער פון רעפערענט אינוש. באמיסל, וועלכער האט אין א געלונגענעם רעפעראט אויפגעוויזען די שוואכע זייטען פון געזעץ און האט אויפגעפאדערט דאס האנדווערקערטום זיך צו בעמיהען, אז עס זאלען געענדערט ווערען די בעשטימונגען וועגען ארגאניזאציאנעלען צושטאנד פון דער האנדווערקער בעוועגונג. אין שייכות מיט די צענטראלעס.

נאך אן אנדער טייל פון אינוש. באמיסלס רעפעראט אינטערעסירט אונז, און דאס שוין נישט וועגען ארגאניזאציע, נאר וועגען די רעכט פון די צעכען אויף׳ן פאך־געביט. ווי מיר ווייסען, האבען די צעכען פאר׳ן ערשיינען פון צעך־געזעץ געהאט, אויף׳ן גרונד פון אלטע בעשטימונגען, אדער אויף׳ן גרונד פון טראדיציע, זעהר גרויסע רעכט אויף׳ן פאכגעביט. שוין נישט רעדענדיג פון דער צייט, ווען דער צעך איז געווען דער מושל איבער׳ן בעל־מלאכה, איבער זיין פריוואטען און פאך־לעבען, צוליב וואס, דרך אגב, עס איז אויסגעקומען דעם ידישען בעל־מלאכה שטארק צו ליידען, ווייל צום צעך האט ער נישט געקאנט געהערען און מחוץ פון צעך האט מען איהם בעגרעניצט אין זיין פאך־ארבייט איז אויך אין דער שפעטערער צייט דער צעך געווען א וויכטיגער פאקטאר אין בירגערליכען לעבען. — דאס נייע צעכען־געזעץ האט די צעכען געגעבען א גאנץ בעגרעניצט ארבייטספעלד אויף׳ן פאכגעביט און דאס האט אינוש. באמיסל ארויסגעהויבען אין זיין רעפעראט און פארגעלייגט פארשלאגען, וועלכע צילען דערצו, אז די צעכען זאלען בעקומען מעהר רעכט אין פאכלעבען פון בעל־מלאכה. דער רעפעראט איז געווען פארבונדען מיט׳ן רעפעראט וועגען ארגאניזאציע און דער רעפערענט וויל טאקע די צענטראלעס זאלען האבען א פערברייטערט רעכט אויף׳ן ארגאניזאציאנעלען געביט און די צעכען אויף׳ן פאכגעביט.

מיר וואלטען געקאנט מסכים זיין אויך מיט די לעצטע אויספיהרונגען פון רעפערענט, מיר מוזען אבער דא שוין זיין זעהר פארזיכטיג. דא געהען מיר שוין אריין אין תוך פון דער פראגע פון פרייע אדער צוואנגס־צעכען. דא נישט לאנג איז אין דער פרעסע געפיהרט געווארען א ברייטע דיסקוסיע וועגען לוסטראציעס. די לאדזער האנדווערקער־קאמער האט בעשלאסען דורכצופיהרען לוסטראציעס אין די ווארשטאטען. עס האט זיך אויפגעהויבען א מורא פאר די פאלגען פון דער לוסטראציע, וועלכע זאל חלילה דעם אזוי אויך, גענוג שוואכען בעל־מלאכה נישט דערדריקען. די מורא איז ווירקליך געווען אנ׳איבערטריבענע, ווייל די לוסטראציע — קאמיסיעס האבען א גאנץ שמאלע קאמפעטענץ און זענען נישט מעהר ווי א קאנטראל־ארגאן, וועלכע קענען נאר געבען אנווייזונגען און נישט מעהר. אנדערש וועט אבער זיין, ווען די באשלוסען פון פויזנער קאנגרעס זאלען אריין אין קראפט, און דעריבער מוזען מיר שטעהען אויף דער וואך.

מיר ווילען נישט שלעכט פארשטאנען ווערען. אויך מיר אנערקענען, אז די צעכען מוזען האבען גרעסערע רעכט אין פאך־ענינים. ווען מיר זאלען נישט מורא האבען, אז דאס געענדערטע געזעץ, וועט נישט אויסגענוצט ווערען דורך איינצעלנע אנטיסעמיטען, וועלכע וועלען צופעליג האבען אויף וועלכער עס איז טעריטאריע פון א האנדווערקער־קאמער א מעהרהייט, צום שאדען פון יודען, וואלטען מיר אויך געקאנט בעשטיין אויף א ברייטע ענדערונג פון געזעץ. די זיכערהייט האבען מיר אבער נישט און מיר ווילען זי אויך נישט האבען און דעריבער ראטען מיר פארזיכטיגקייט.

ווער עס קען די היסטאריע פון די צעכען ווייס, אז די צעכען זענען שטענדיג געווען דאס נעסט פון אנטיסעמיטיזם. ערשט אין דער לעצטער צייט זעהן מיר אין פארשידענע צווייגען אנ׳אידעאלע צוזאמענארבייט פון פוילישע און יודישע בעל־מלאכות. ווייל די ידישע האנדווערקער האבען קיינמאל קיין צעך דיפלאמען נישט געקאנט בעקומען, מיט קליינע אויסנאהמען, האט זיי דער קריסטליכער צעך־מייסטער אפגעשטעמפעלט מיט׳ן צונאמען פון „פושערים״ יעצט ענדערט זיך איינציגווייז דער צושטאנד. מיר קענען אבער דאך נאך נישט אינגאנצען די געזעצליכע לאגע אנגעהמען פאר א געשעהענעם פאקט [illegible] וויכטיגקייט ביים בע־ארבייטען א נייע נאוועלע צום געזעץ איז דער דעריבער זעהר ראטזאם.

עס מוז אין דער ערשטער רייהע אפגעהיטען ווערען, אז אין די קאמיסיעס, וועלכע וועלען זיך פערנעהמען מיט אויסארבייטען אדער דורכזעהען דעם פראיעקט פון א נאוועלע, זאלען יודען זיין אין אנ׳גענוגענדער מאס פערטרעטען דורך פאך־מענער אויף׳ן רעכטליכען און פאך־געביט. עס איז אויך געוואונשען, אז עס זאלען שוין יעצט אין יעדער גרעסערער ארגאניזאציע געוועהלט ווערען א קאמיסיע, וועלכע זאל גרינדליך דורכארבייטען יעדען פונקט פון אינדוסטרי־געזעץ און פערטיג מאכען א פראיעקט, וועלכער זאל אין געהעריגען מאמענט אויסגענוצט ווערען. די פראגע איז פון אזא גרויסער וויכטיגקייט, אז עס טאר נישט קומען א מאמענט פון איבערראשונג און מיר זאלען זיך דערוויסען, אז אלץ איז שוין פערטיג אהן אונזער מיטארבייט. דאס איז נישט קיין ארבייט פאר איינצעלנע צעכען, עס איז די וויכטיגסטע אויפגאבע פון די צענטראלע פערבאנדען.

פ. ד.

כאלופניקעס־אינדוסטרי אין לאדזער קרייז
וועבעריי, שניידעריי, קאנפעקציע און האנד־שוסטעריי

דער לאדזער קרייז געהער צו די אממייסטען אינדוסטריאליזירטע געגענדען פון לאנד. ער בעזיצט נעבען די גרויסע אינדוסטרי־אנשטאלטען אויך א ברייט־פארצווייגטע כאלופניקעס אינדוסטרי.

די כאלופניקעס־וועבעריי אין לאדזער קרייז בעשעפטיגט פיל כאלופניקעס אין לאדז, ווי אויך אין די ארומיגע שטעטלעך און דערפער. בעזונדערס אין די פאוויאטען: לאסק, לאדז, פיעטריקאוו, און טורעק. לאדז אליין פעהלט אנ׳ערך 8000 כאלופניקעס.

נאך לאדז פארנעהמט דאס ערשטע ארט זעלעוו, וועלכע צעהלט צוזאמען מיט דער אומגעגענד נישט ווייניגער כאלופניקעס ווי לאדז, און אפשר נאך מעהר. אין לאסקער פאוויאט זענען פארהאן 2500 כאלופניקעס, דאן קומט מיט זייער גרויסער צאהל כאלופניקעס פאביאניץ, קאנסטאנטין, זדונסקא־וואליא, אלעקסאנדער, בעלכאטאוו, טורעק און נאך אנדערע. פון צווישען די דערפער צעהלען מאנכע הונדערט כאלופניקעס־וועבער און טיילמאל קען מען פעסטשטעלען, אז די גאנצע בעפעלקערונג אין דארף פערנעהמט זיך מיט וועבעריי, אויב נישט דירעקט ביים שטוהל איז ביי די הילפס־ארבייטען.

זייט עטליכע יאהר זענען פארגעקומען ענדערונגען אין דער צאהל כאלופניקעס אין פארשידענע צענטערען. אזוי האט פארלוירען די בעדייטונג דער טורקער קרייז און די צאהל כאלופניקעס האט זיך פערשטארקט אין דעם פיעטריקאווער קרייז. די אלגעמיינע צאהל בלייבט אבער אהן ענדערונג.

מ׳דארף אבער נישט מיינען אז די כאלופניקעס זענען נאר וועבער, די גרעסטע צאהל כאלופניקעס בעשעפטיגט די בעקליידונגס־אינדוסטרי און קודם כל די האנד־שוסטעריי, וועלכע איז אזוי פערשפרייט, אז אומעטום קען מען זיי געפינען און אין פערשידענע ערטער געפינט מען צעהנדליגער און הונדערטער שוסטער־כאלופניקעס. לאדז פערמאגט פון 7000 ביז 8000 שוסטער־כאלופניקעס, וועלכע זענען איצט אין דער גרעסטער טייל אהן ארבייט. קאליש און פיעטריקאוו האבען צו 500 שוסטער־כאלופניקעס, קאלא 250, פראשקע און בלאשקי — צו 200.

אויך שניידעריי איז א געביט פון כאלופניקעס, ווי שוסטעריי, אין לאדז זענען פארהאן 8000 שניידער־כאלופניקעס, דער טיפישער צענטער פון שניידער־כאלופניקעס איז בזשעזשין, וואו אויף א בעפעלקערונג פון 12 טויזענד נפשות זענען פארהאן 1000 שניידער־כאלופניקעס, וועלכע ס׳איז קיינמאל נישט צו גוט. א חוץ דעם געפינען זיך אין פארשידענע שטעטלעך הונדערטער שניידער־כאלופניקעס.

נאך די וויכטיגסטע צווייגען פון כאלופניקעס ארבייט דארף מען נאך אויסרעכענען פיל בראנזשעס פון קלענער בעדייטונג, וועלכע גיבען אויך אין אלגעמיין טויזענדער מענשען בעשעפטיגונג, אין דער שטריקעריי־בראנזשע אין לאדז האט די כאלופניצטווע ביז נישט־לאנג ארומגענומען טויזענדער מענשען.

אלעקסאנדער איז בעקאנט מיט דער זאקען־בראנזשע, אין וועלכער ס׳האבען בעקומען בעשעפטיגונג 400 כאלופניקעס. וועש־נייהעריי בעשעפטיגט הונדערטער פרויען־הענד, הונדערטער כאלופניקעס שעפען דערפון פרנסה. אויך לעדער גאלאנטעריע ליגט אין די הענד פון כאלופניקעס און גיט בעשעפטיגונג הונדערטער מענשען, ווייטער פערנעהמען זיך די כאלופניקעס מיט טישלעריי, העפטעריי, אויסארבייטען פון שעלקעס, שירעמס, קנעפ און פיל אנדערע ארטיקלען.

די לאגע פון די שפייז־הענדלער
אלגעמיינע פערזאמלונג אין קליינהענדלער־פעראיין

אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין פאמארסקא 15, איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון די שפייז־הענדלער־סעקציע.

דער פארזיצענדער פון דער צענטראלע ווייזט אן, אז דער קאלאניאל־קליינהענדלער שטעהט אויף׳ן שייד־וועג, מען וויל איהם פון זיינע פאזיציעס בעזייטיגען אלס איבריגען עלעמענט. אין אזא זעהר ערנסטען מאמענט דארף דער קאלאניאל־הענדלער זיין שטארקער ארגאניזירט און דאן מיט געאייניגטע כחות אפשלאגען אלע אנגריפען.

די צייט האט בעוויזען דאס דער יחיד שפילט קיין שום ראלע נישט אין אלגעמיינעם לעבען, אומעטום זיגט דער ארגאניזירטער כח, דעריבער דארפען אלע פערשטארקען די רייהען פון זייער ארגאניזאציע.

נאך היינט זעהט יעדער קאלאניאל־הענדלער אין צווייטען זיינס א קאנקורענט פאר וועלכען מען דארף בעהאלטען אלע האנדעלס־סודות און פון וועלכען מען דארף זיך אפגרעניצען מיט א כינעזישער מויער. די האנדלונג איז זעהר א פאלשע, ווייל די קאנקורענץ עקזיסטירט אין יעדען פאך אין אלע צווייגען, און נישט ווייניגער אין אינדוסטריע ווי אין האנדעל. דער דעסטרוקטיווער איינפלוס פון דער קאנקורענץ צווינגט די פעראינטערעסירטע צו פעראייניגען זיך און צו ארגאניזירען אין צווייגען־ארגאניזאציעס און בראנזשען־סעקציעס.

די וויכטיגסטע סבה און די שוואכע ענטוויקלונג פון די קליינהענדלער איז דאס וואס דער קליינהענדלער איז ווייניג אויפגעקלערט.

אויב אין דער היינטיגער צייט איז דא א מיינונג, אז דער קליינהענדלער, אלס פערמיטלער, איז אין גאנצען איבריג און ברענגט דעם מלוכה־לעבען שאדען, איז דאס נאר א דאנק דעם, וואס דער קליינהענדלער, בפרט דער קאלאניאל־הענדלער איז צושפליטערט. א שטארקע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציע קען האבען א גרויסען איינפלוס אויף אונזער ווירטשאפטליכען לעבען.

דער פרעזעס בעריהרט אויך די פראגע פון די האנדעלס־שעה׳ן און שטרייכט אונטער, אז גאנץ אפט מוז דער קרעמער זיין גאנץ טעגליכען פערדינסט אוועקגעבען פאר׳ן פערשפעטיגטען זיך מיט׳ן צומאכען דאס געוועלב און דא דארפען מיר שטעלען פראגען, צי גייט דא וועגען די אינטערעסען פון דער מלוכה? צי גייט דא וועגען די אינטערעסען פון קאנסומענט אדער קרעמער? צי פאדערט דאס די ווירטשאפטליכע סיטואציע אין לאנד? אויף די אלע פראגען קענען מיר ענטפערן נעגאטיוו, ווייל נישט מלוכה, נישט דער קאנסומענט און נישט דער סוחר איז פעראינטערעסירט אין בעגרעניצען די האנדעלס־שעה׳ן, וואס פאר א שאדען וואלט געהאט די בעפעלקערונג, ווען דער קליינהענדלער זאל אפען האבען ביז 11 א.א.וו.? אויב ס׳איז דערלויבט אין דער אינדוסטריע צו ארבייטען אויף 2 — 3 שיכטען, פארוואס זאל נישט דערלויבט זיין צו האנדלען לענגער ווי ביז 7.

די פראגע איז נאך נישט געלעזט און מיר טארען נישט די זאך פארנאכלעסיגען.

ס׳ווערט נאך בעריהרט די פראגען וועגען שטייערן, הנחות, פראטאקאלען, שטראפען, עקספערטיזען און די פראגע וועגען 1 פראצענט סטאווקע. געוועהנליך שטעלט פעסט דעם אומזאץ די שאצונגס־קאמיסיע. דיזעלבע שטעלט אויך פעסט חיפיל ס׳אינטערליגט די 1 פראצ. און וויפיל די 2 פראצענט סטאווקע. מאנכע שטייער־אמטען האבען זיך בעגרעניצט צו דעם, אז די שאצונגס־קאמיסיע האט נאר פעסטגעשטעלט דעם אומזאץ. די סטאווקע האט דעם אמט אליין פעסטגעשטעלט אין צוזאמענהאנג מיט דעם האט ראטמאן כארי אינטערווענירט ביים פרעזעס פון דער פינאנץ־קאמער ה׳ קוכארסקי, וועלכער האט צוגעזאגט מיט דער פראגע זיך שטארק פעראינטערעסירען.

צום סוף ווערט אויסגעוועהלט א נייע פערוואלטונג, וועלכע נעהמט אויף זיך די אויפגאבע צו שאפען א געמיינזאמען איינקויפס־קאאפעראטיוו.

ערשטער אלפוילישער צוזאמענפאהר
פון די יודישע טארג־שטייער און מארק־פאהרער

די וואך איז פארגעקומען אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין, פאמארסקא 15 א בעריכטס־פערזאמלונג פון דער טארג־ און מארק־הענדלער־סעקציע. ווי עס שטעלט זיך ארויס פון בעריכט, האט א ספעציעלע דעלעגאציע געוויילט אין דער פערגאנגענער וואך אין ווארשא, ווי זי האט קאנפערירט מיט די פארשטעהער פון דער קליינהענדלער־צענטראלע אין פוילען, וועגען בייהילפיג זיין ביים שאפען א גמילת־חסדים־קאסע אויף גאנץ ברייטע יסודות.

די דעלעגאציע צוזאמען מיט דעם יוריסט־קאנסולט פון פערבאנד האט אינטערוועניר אין פאליטישען דעפארטאמענט פון אינערן־מיניסטעריום וועגען די שיקאנעס פון דער קאמונאלער מאכט נעגען די טארג־הענדלער און וועגען די כוליגאנישע אנפאלען אויף די ירידים־פאהרער.

גלייכצייטיג האט די פערוואלטונג אנגענומען א בעשלוס צו רופען אויף אקטאבער ד. י. א אלפוילישען צוזאמענפאהר פון אלע יודישע טארג־שטייער און צו דעם צוועק איז געשאפען געווארען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע האט אויסגעטיילט פון זיך 3 סוב־קאמיסיעס, — רעדאקציאנס קאמיסיע וועלכע האט די אויפגאבע צו בעדינען די פרעסע אויסארבייטען אלע מעמאריאלען, רעפעראטען פארשלאגען א. א. פארזיצענדער פון דער קאמיסיע איז אדוו. ווייצמאן; — טעכנישע קאמיסיע, וועלכע וועט האבען די אויפגאבע אדורכצופיהרען די טעכנישע זייטען פון צוזאמענפאהר, פארזיצענדער פון דער קאמיסיע איז פידלער און — פינאנץ־קאמיסיע, וועלכע האט די אויפגאבע צו שאפען געלד און פינאנסירען דעם צוזאמענפאהר.

ס׳וועט רעפערירט ווערען א. ד. ט.:

1) גענעזוא פון מארק־ און טארג־מסחר און א איבערבליק ביז דער היינטיגער צייט; 2) מארק־ און טארג־שטייער אלס פראדוקטיווער עלעמענט, זיינע רעכט און פליכטען אלס בירגער; 3) די קאאפעראטיווע בעוועגונג; 4) קרעדיט און גמילת חסדים קאסעס; 5) אנטיסעמיטיזם אין מסחר און פיל אנדערע פראגען.

זאפאלקע־סוחרים בעפרייט פון אומזאץ־שטייער
צאהלען וועט דער מלוכה׳שער מאנאפאל

(א) די האנדעלס־קאמער האט בעקומען פון פינאנץ־מיניסטעריום א פראיעקט וועגען דעם אומזאץ־שטייער פון האנדעל מיט זאפאלקעס.

לויט דעם פראיעקט זאל פון 1־טן יולי ד. י. דער אומזאץ־שטייער פון זאפאלקעס איינגעצאהלט ווערען אין דער פינאנץ־קאמער דורך דעם מלוכה׳שען זאפאלקעס־מאנאפאל אין פוילען.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען די סוחרים ביז׳ן 1־טען יולי 1932 דעם שטייער איינצאהלען ווי ביז איצט. נאכ׳ן 1־טען יולי וועט שוין די נייע רעפארם אריין אין קראפט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
כה
31
אייר תרצ"ב

מאי
זון־אויפגאנג 3.26
זון־אונטערגאנג 7.41

פאבאר פון יאר־רגאנג 1911

היינט דעם 31־טען מאי ד. י. דארפען זיך שטעלען:

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1 (נארו־טאוויטשא 75) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1911, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3־טען פאל. קאמיסאריאט, וועמענס נעמען ס׳הויבען זיך אן מיט די ליטערעס:

F K (פון Ki ביז Ka)

מארגען, מיטוואך — (פון Ki ביז׳ן סוף) K

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווע 34) די פאבארווצעס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוי־נען אויפ׳ן שטח פון 4. פאליציי־קאמיסאריאט מיט די פאמיליען־נעמען אויף די אותיות:

K

מארגען, מיטוואך — M O

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (קאשטשושקי 21) די פאבאראווצעס פון 1910, קאטעגאריע B, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 12־טן פאליציי־קאמיסאר־יאט, וועמענס נעמען ס׳הויבען זיך אן מיט די אותיות: אלע ליטערעס.

פון 13־טן קאמיסאריאט: A B C D E H Ch

מארגען, מיטוואך — F G I J ביז Ź

צו די פאבאר־קאמיסיעס דארפען די פאבא־ראווצעס מיטנעמען די פעסער, אדער פערזענליכע דאקומענטען ארויסגעגעבען פון די פאליציי־קאמי־סאריאטען, פראלאנגאציע און רעגיסטראציע־קאר־טען, וואס זענען אויסגעשטעלט געווארען פון לאדזער מאגיסטראט, און בעשייניגונגען וועגען פאך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פערזענליכע דאקו־מענטען איז אויך חל אויף די פאבאראווצעס פון קאטעגאריע ב., וועלכע האבען די דאזיגע בעשיי־ניגונגען צוגעשטעלט צו די פאבאר־קאמיסיע אין די פריהעריגע יאהרען.

פון האנדעלס־געריכט

פירמע „וואלמאן און גאלדמאן" רעגולירט אויף 60 פראצענט

די פירמע „וואלמאן און גאלדמאן", וויגאניע־שפינערייבעזיצער, האבען פארגאנגענעם יאהר בע־קומען א „נאדזור" אויף 3 חדשים. דאס האנדעלס־געריכט האט בעשטעטיגט דעם רעגולאציע־אפמאך, לויט וועלכען די פירמע רעגולירט אויף 60 פראצ.

דאס אפעלאציע־געריכט, צו וועלכען איין פירמע האט אפעלירט, האט אויך דעם אפמאך בע־שטעטיגט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דעם מיהל־בעזיצער שמעון בערוואנסקי הינטער קא־ליושעק, האט די פירמע זיך געווענדעט צום גע־ריכט, צו ענדערען דעם טערמין פון דעם פער־עפענטליכען דעם אופאדלאשטש פון 20־טען מערץ 1931 אויפ׳ן 1־טען יאנואר 1927.

דאס קרייז־געריכט האט די ביטע אפגע־ווארפען.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע לייב טיבער, געשעפט פון שרייב־מאטער־יאלען (פיעטריקאווער 49) האט אדוו. לאנדוי, דער בעפולמעכטיגטער פון עטליכע אויסלענדישע קרע־דיטארען געבעטען, צו בעשטימען א צוגאב־טערמין אויף צו קאנטראלירען די פרעטענזיעס פון די קרעדיטארען.

דאס געריכט האט די ביטע אפגעווארפען. דער סינדיק וועט דערום אין די נאהענטסטע טעג צו־זאמענרופען די לעצטע קרעדיטארען־פערזאמלונג.

יודישע ארבייטער צושעדיגען א „פרעמדען" חבר ביז בלוט

גרויסע אוואנטורע אין שעכט־הויז

(2) אין שטאטישען שעכט־הויז, אויף איני־שיניערסקא 1 האט נעכטען אויסגעבראכען א גרויסע אוואנטורע, בעת וועלכער א יודישער ארבייטער איז שווער צושלאגען געווארען:

אין שעכט־הויז איז לעצטענס אנגענומען געווארען צו דער ארבייט דער שעכטער־ארבייטער איצעק שעלעכאוו פון משטשאנאוו. די ארבייטער האבען פראטעסטירט, פאורואס מ׳נעהמט צו א פראווינצער ארבייטער, אין דער צייט ווען ס׳זענען דא שטאטישע ארבייטסלאזע.

די ארבייטער האבען שעלעכאוו׳ן שטארק צושעדיגט און ארויסגעווארפען אויף דער גאס.

דעם צובלוטיגטען ארבייטער האט געגעבען הילף די פאגאטאוויע. דו שלעגער׳ס זענען צוגע־צויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארט־ליכקייט.

א לאוניק און א פרעזעס

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק פאר פאסערייי

איינברעכער־באנדע פערמשפט צו פערשידענע טערמינען טורמע

(2) אויף גלובנא 9, איז דעם 4־טען דע־צעמבער פ. י. אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטע איינברוך־גנבה. די גנבים האבען ביינאכט אדורכ־געבראכען א וואנד און אריינבעקומען זיך אין פו־טער־געשעפט פון די שוועסטערין רבקה און עלקע גנאט, פון וואו זיי האבען ארויסגענומען 771 פעלעכלעך, פוטער־קראגענס און פערטיגע פאל־טענס אויף א סומע פון 10 טויזענד זל.

פון דארט זענען זיי אריין אין שכנות׳דיגען הוטען־געשעפט פון יאדוויגא שעלער און צוגע־נומען א פעקעל דאמען־הוטען.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין דער וואוינונג פון א געוויסען פראנטשישעק הײדעק, אויף וויסאקא 25. צוליב דעם, וואס הײ־דעק, האט זיך לעגיטימירט אלס לאווניק פון אר־בייטס־געריכט און פרעזעס פון קאפעלושען־ארביי־טער־פעראיין, האט איהם די פאליציי נישט ארעס־טירט.

פון דעם שאפער, וואס האט די גנבה אוועק געפיהרט, האט זיך די פאליציי דערוואוסט, אז דאס „פעקעל" איז אוועקגעפיהרט געווארען אויף דאמבראווסקא גאס. דארט האט די פאליציי ארעס־טירט א געפעהרליכע פערברעכער־באנדע, וועלכע איז באלד ארעסטירט געווארען. דער לאוויניק פון ארבייטס־געריכט היידוק איז אנגעקלאגט געווארען אין פאסעריי.

נעכטען איז די „נאבעלע געזעלשאפט" מיט׳ן פרעזעס בראש געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס־באנק. נאכ׳ן אויסהערען די עדות און די פארטיי־דיגונג, האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ׳אור־טייל, לויט וועלכען אווטשארעק איז פערמשפט געווארען אויף 5 יאהר תפיסה. פיעטראשעק אויף 3 יאהר אויסבעסערונגס־הויז. ראגאלסקי — 4 חדשים תפיסה. די איבריגע אנגעקלאגטע זענען בעפרייט געווארען.

א גנב פירט ארויס א גנבה מיט א בור־קעט בעז אין דער האנד...

ווערט מיט „פאראד" אפגעפירט אין טורמע

(א) מיט עטליכע טעג צוריק איז אין מי־קולא׳ס וואוינונג אויף מילא 3 אויסגעפיהרט גע־ווארען א גנבה, וואו די גנבים האבען צוגענומען 950 זל. געלד און וועקסלען אויף 800 זל.

צוליב דעם, וואס דער גנב האט איבערגע־לאזט א בוקעט בעז, איז געפאלען א חשד, אז די גנבה האט אויסגעפיהרט א שכן פון דעם זעלבע הויז, דער 20־יעהריגער טאדעאוש שמידס, וועל־כען די שכנים האבען דעם זעלבען טאג געזעהען מיט א בוקעט בעז אין דער האנד. דער בחור איז ארעסטירט געווארען, אבער א טייל געלד האט ער שוין געהאט פערטרינקען.

אויסצאהלונגען פאר ארבייטס־לאזע פאר׳ן חודש מאי

די ארבייטסלאזע אונטערשטיצונגען פאר׳ן חודש מאי.

היינט, דינסטאג, ד. 31־טען די ליטערעס:

S T U W Z Ź

קאנפעקציע־עקספארטערען ארגאניזירען זיך

קאנטראל פון קאנפעקציע־עקספארט אין לאדז

(א) די קאנפעקציע־סוחרים זענען איצט צו־געטרעטען צו ארגאניזירען א צענטראל־קאמיטעט פון עקספארטערען. דער קאמיטעט וועט האבען אנ׳אפטיילונג אין לאדז. זיין אויפגאבע וועט זיין אויפצונעמען א רשימה פון די קאנפעקציע־עקס־פארטערען. צו דעם צוועק וועט בעשטימט ווערען א ספעציעלער אינספעקטאר, וואס וועט פיהרען די קאנטראל פון דעם לאדזער קאנפעקציע־עקספארט.

ליכטיג וועט ווערען

אויף די לאדזער אונטער־געסלעך

(2) אנהויב יוני טרעט צו דער מאגיסטראט צו עלעקטריפיצירען די גאסען: נאפיורקאווסקא (ביז ענדע), נייע סענאטארסקא, פאזנאנסקא, וואָ־ווּעלסקא, גניעזשניענסקא, לוטאמירסקא, קרא־קאווסקא, ראצלאוויצקא, נאווא און דאברא.

בודזשעט פון לאדזער מאגיסטראט

ווערט בעטראכט פון דער וואיעוואודזטווע

מיטוואך, ד. 8־טען יוני ד. י. וועט אין דער וואיעוואודזטווע פארקומען א זיצונג, אויף וועלכער ס׳וועט בעטראכט ווערען דער שטאטישער פרעלימינאר־בודזשעט פאר׳ן יאהר 1932־33.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) פאטאש (פל. קאשטשעלני 9), כארעמזא (פאמארסקא 12), מילער (פעטריק. 46), עפשטיין (פעטריק. 225), גארטשיצקי (פשעיאזד 59), אנ־טאניעוויטש (פאביאניצקא 50).

בײ נערווען־רייצבארקייט קאפשמער־צען, שלאפלאזיגקייט

מאטיקייט, נידערשלאגענהייט, מורא־געפיהלען האט מען אין דעם נאטירליכען בימערוואסער

Franciszka Jòzefa

א הויזמיטעל אין דער האנד, וואס ווירקט אין אלע הינ־זיכטען זעהר ערפאלגרייך. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד־אפטעקן.

3451

יודיש קאמעראל־טעאטער, אלעע 1־מער מאי 2. דירעקציע: ד. צעלמייסטער.

אונזער דעוויז: דאס שענסטע פון שענסטען, דאס בעסטע פון בעסטען און ביליגער ווי ביליג.

היינט 9 אוו. פאפולערע פארשטעלונג צו גאנץ ביליגע פרייזען פון 60 גר. ביז 1.60

גאסטשפילען פון גרויסען אמעריקאנער סטאר, דער שטאלץ פון דער יודישער ביהנע

בעני אדלער

אין ז. ליבין׳ס לעבענס־בילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ

דער איבריגער מענש

מיט ב. אדלער אלס „איבריגער מענש" מיט׳ן אנטייל פון וואונדערקינד לאלא אמזעל.

שפאט־ביליג, ביליגער ווי אין קינא!

פרייטאג — פרעמיערע! דאס סענסאציאנעלע לעבענס־בילד

מיט בעני אדלער — „פרוי, מענש און טייוועל"

בילעטען בעקומט מען פון 6 נאכמ. אין טעאטער־קאסע.

בעפאר איהר פאהרט אויף ערהאלונג

קויפט איין אייער

קאסמעטיק

נור אין דער איבעראל־בעוואוסטער

קאנקורענץ־פערפומעריע פון

J. Drukier, 5 ZAWADZKA 5
tel. 175-92

וואס בעזיצט ספעציעל צום זומער־סעזאן די נייעסטע פערפומען, פודערן, טואלעט־זייפען ווי אויך אלערליי בלומען־וואסערן צו פערקלענערטע פרייזען

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.

בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.

לאדזער ארבייטס-אינספעקטאר אין בעלכאטאוו
אינטערווענירט וועגן טעקסטיל-שטרייק

(2) דער לאדזער ארבייטס-אינספעקטאר אינזש. וואיטקעוויטש, איז נעכטען ארויסגעפאהרען קיין בעלכאטאוו צו אינטערווענירען ביי די פאברי-קאנטען וועגן דעם שטרייק אין דער טעקסטיל-בראנזשע.

מיט א שפאדעל איבער'ן קאפ
איז איין שכן „מכבד" דעם צווייטען

(2) נעכטען האט אין זגערזש, אויף לענ-טשיצקא 37 אויסגעבראכען א געשלעג צווישען 2 שכנים פיאטר בזשאזאווסקי און ראמאן דימקאווסקי בעת'ן געשלעג, האט בזשאזאווסקי דערלאנגט דעם שכן דימקאווסקי מיט א שפאדעל איבער'ן קאפ. אין א געפעהרליכען צושטאנד איז ער געבראכט געווארען קיין לאדז אין שפיטאל אריין.

דער שלעגער איז ארעסטירט געווארן.

בלוטיג געשלעג אויף דווארסקא גאס

(2) אויף רוג דווארסקא און פראנטשישקא-נער האט אויסגעבראכען א געשלעג צווישען אלעקסאנדער מיקולסקי און יאן יאנישעווסקי. ביידע זענען אזוי צו'ניזוקט געווארען, או מ'האט זיי געמוזט אפפיהרען אין פאזנאנסקיס שפיטאל.

4,000 קינדער אין די האלב-קאלאניעס

(א) ווי אין די פערגאנגענע יאהרען, ווערען אויך היי-יאהר אין דער פעריען-צייט איינגעאר-דענט די האלב-קאלאניעס פאר די ארימע שול-קינדער. אין די האלב-קאלאניעס וועלען זיך אויפ-האלטען 4,000 קינדער.

איבערגעפאהרען פון אן'אויטא

(א) אויף פאביאניצקא גאס, איז דער 24 יעהריגער יאנקעל זאיאנק, פון נאפיורקאווסקא 17, איבערגעפאהרען געווארען פון אן'אויטא.

אויסשטעלונג פון די באלופ-ניקעס-אויסארבייטונגען
ווערט געעפענט דעם 5-טען יוני ד. י.

(א) נאך לאנגע פארבערייטונגען, ווערט די אויסשטעלונג פון די באלופניקעס-אויסארבייטונגען געעפענט דעם 5-טען יוני אין לאקאל פון דער שטאטישער קונסט-גאלעריע, אין שיענקיעוויטש-פארק.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

(קאנסטאנטינער), טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אן און לעטשניצע וגערושער 17 פון 10—12.

צווינגען די פאבריקאנטען
צו בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע, און ארבייטען 6 טעג אין וואך
פאדערט דער דעלעגאטען-צוזאמענפאהר אדורכצופיה-רען דורך א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז פערגאנגענעם זונטאג פארגעקומען אין לאדז אן אלפוילישער דעלעגאטען-צוזאמענפאהר פון די פראפעסיאנעלע טעקסטיל-פעראיינען.

צווישען אנדערע האט דער צוזאמענפאהר אנגענומען א רעזאלוציע, זיך צו ווענדען צום מלוכה-פרעזידענט, ס'זאל ארויסגעגעבען ווערען א דעקרעט, וועלכער זאל פערפליכטען די פאבריקאנ-טען, זיי זאלען מוזען בעשעפטיגען אלע ארבייטס-לאזע אין דער פארם, אז די ארבייט פון אלע פאבריקען זאל אין א גלייכער מאס פערטיילט ווע-רען צווישען די איצט בעשעפטיגע ארבייטער און ארבייטסלאזע. צו צווינגען די פאבריקאנטען, זיי זאלען לאזען די פאבריקען 6 טעג אין דער וואך.

א מהומה ביי די הויז-בעזיצער
מאגיסטראט וועט אדורכפיהרען די קאנאליזאציע-ארבייטען אויפ'ן חשבון פון די ווירטסלייט

(2) די הויז-בעזיצער פעראיינען, האבען זיך געווענדעט צום אינערן-מיניסטעריום מיט אן'אינ-טערווענץ, וועגען פרעלאנגירען דעם צוואנג-טערמין פון אנשליסען די הייזער אין דער קאנאליזאציע-נעץ. ביז איצט איז פון מיניסטעריום קיין שום ענטפער נישט געקומען. צוליב דעם, וואס היינט איז דער לעצטער טערמין, וועט דער מאגיסטראט א-ורכפיהרען די ארבייטען אויפ'ן חשבון פון די ווירטסלייט, און לעגען אן'ארעסט אויפ'ן דירה-געלד.

ביי די הויז-בעזיצער איז דעריבער א גרויסע מהומה. היינט פאהרט דערוועגען ארויס א הויז-בעזיצער-דעלעגאציע מיט א מעמאריאל צום אינערן-מיניסטעריום.

טרויעריגע לאגע פון די סעזאן-ארבייטער אין לאדז
מעמאריאל פון די שטאטישע ארבייטער צום מאגיסטראט

(2) דער פראפעסיאנעלער פעראיין פון ד שטאטישע ארבייטער האט זיך געווענדעט צ'ם מא גיסטראט מיט א מעמאריאל, אין וועלכען מ'ווערט אנגעוויזען אויף דער טרויעריגער לאגע פון די ארבייטער. אין דעם מעמאריאל ווערט אויך אויפ-מערקזאם געמאכט, אז דער מאגיסטראט לעגט ווע-'ג אכט אויף די נויטען פון די סעזאן-ארבייטער. 'ער פעראיין ווענדעט זיך דערום צום מאגיסטראט אנצוווענדען אלע מיטלען אויף צו פערברייטערען די סעזאן-ארבייטען, אז די ארבייטער זאלען זיין בעשעפטיגט א גאנצע וואך.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

די היים פון דער יודישער אפערעטע.

גאסטשפילן פון זיגלער'ס אפערעטן סטאר-טרופע מיט ערנא זיגלער.

היינט, דינסטאג, 9 אווענט פאפול. פארשטעלונג צו גאנץ ביליגע פרייזען פון 60 גר. ביז 1.60 זל.

די בעריהמטע קאמישע דזשאז-אפערעטע

„דאס וואלגא-מיידער"

מיט 24 נומערן געזאנג און טענץ מיט ערנא זיגלער אין דער הויפט-ראל.

נוצט אויס די געלעגענהייט!!!

ביליגער ווי ביליג!

מארגען, מיטוואך די גרויסע קאמישע אפערעטע

דאס נעגער-מיידעל

וואס געהט מיט גרויס ערפאלג.

2 וואכען ארעסט
פאר בענוצען אומלעגאל עלעקטרישען שטראם

(אג) פאר נישט לעגאלען בענוצען עלעקטרי-שען שטראם, איז נעכטען וואלף מאשלאנקא פון פילסודסקי גאס פערמשפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט.

גנבים אין קייליך און גאלדא'ס מעכאנישע וועשעריי
אויסגעפיהרט א גנבה אויף 5 טויזענד זלאטים

(א) אין פאבריק-לאגער פון קייליך און גאל-דא'ס מעכאנישע וועשעריי אויף וואלטשאנסקא 257' האבען זיך ביינאכט אריינגעקומען גנבים און צוגענומען 124 סקונקס-לעדערס אין דעם ווערט פון 5 טויזענד זל. די גנבים ווערען געזוכט פון דער פאליציי.

א קארוזעל ביים יוד. בית-עולם
קהלה אינטערווענירט אין דער סטאראסטווע

אויף דער אלעי ביים בית-עולם איז אויפגע-שטעלט געווארען א קארוזעל. די שקצים ביי דער קארוזעל שפעטען אפ פון די יודישע לויות און בעליידיגען די דורכגעהענדיגע יודען.

די קהלה האט זיך געווענדעט צו דער סטא-ראסטע, די דאזיגע קארוזעל צו בעזייטיגען.

גרויסע דארף-שרפה

(א) אין דארף זשארקי, הינטער קאליש, האט נעכטען אין דער לאנדווירטשאפט פון יאן מאטו-שאק אויסגעבראכען א שרפה. די גאנצע ווירט-שאפט איז אוועק מיט'ן רויך, דער שאדען ווערט געשאצט אויף 25 טויזענד זל.

פון די קינא'ס
סעאנסען וועלען זיך אנהייבען ערשט 6 אווענד

(2) לויט'ן בעשלוס פון דער לעצטער אלגע-מיינער פערזאמלונג פון די קינא-בעזיצער. וועלען פון מארגען אן אין אלע קינא'ס זיך אנהייבען די סעאנסען 6 אווענד, זונטאג און חגאות פון 4 נאכמיטאג.

ראדיא-פראגראם
ד נסטאג, דעם 31 מאי 1932

11,45 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט. 11.58 צייט סיגנאל. 12,10 גראמאפאן-פליטע. 2,25 רעפעראט פון פרוי מאריא אנקיעוויטש. 3,50 פראגראם פאר קינדער. 4,20 „מיט 120 יאהר צוריק" – רעפעראט פון פראפ. הענריק מאשטשיצקי. 4,40 גראמאפאן-פליטען. 5,10 פארלעזונג פון ווילנע. 5,35 נאכמיטאג-קאנצערט. 6,50 פערשי-דענעס. 7,15 קאמוניקאטען פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,30 פילם-קאלענדאר, טעאטער-רעפערטואר. גראמאפאן-פליטען. 7,45 ראדיא-פ-עסע. 8,00 פעליטאן. 8.15 פאפולערער קאנ-צערט. 9,50 פאסט-קעסטעל. 10,05 פארט פיאנ-רעטשיטאל. 10,40 פרעסע בעריכט. 10,50 טאנץ-מוזיק.

(31

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל
א סענסאציאנעל-דראמאטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

דיד פראנקענשטיינס לאגע איז געווען אומנער-טרעגליך, ער איז געזעסען אין דער שרעקליכער איינצעל-קאמער, ער האט זיך גארנישט געקענט פארשטעלען, אז ער זאל אין דער דאזיגער לאגע לאנג אויסהאלטען. ר'האט געדעדט צו זיך אליין ווי א משוגענער, ער האט זיך אליין געפרעגט, פארוואס האט מען מיך דא אריינגעזעצט. גאנצע טעג האט ער קיין מענש נישט געזעהען, נאר אין דער רעגו-לערער צייט, דריי אמאל א טאג האט זיך צו זיין קאמער דערנעהנטער א טורמע - וועכטער, ער האט שוין דעמאלט געוואוסט, אז ער דארף צוגריי-טען זיין שיסעלע, אין וועלכען אן'ארעסטאנט, וואס איז מיטגעקומען מיט'ן וועכטער האט אריינגעגאסען די שיטערע זופ און איבערגעלאזען א שטיק ברויט. יעדעס מאל, ווען דער וועכטער איז צוגעגאנגען צו דער טיר, האט פראנקענשטיין זיך פערנומען מיט איהם צו רעדען. דער טורמע-וועכטער האט אבער ביין צוגעהאקט די טיר און אוועק.

פראנקענשטיין איז ווידער געבליבען מיט זיך אליין. ווי א הילפסלאז קינד, אהן שום עצה, אהן שום אויסוועג, האט פראנקענשטיין אויפגעשטעלט די שיטערע זופ, זיך אוועקגעלייגט אויף דעם הארטען געלעגער און געטראכט:

— איך וואלט שוין מסכים געווען מיט מיין איצטיגער לאגע, איך וואלט זיך שוין גארנישט בעקלאגט, אבער מיין פאמיליע, מיינע פריינד, פאר וואס אינטערעסירט זיך קיינער נישט מיט מיין גורל, איך האב דאך איבערגעלאזען גענוג געלד אינדערהיים, אז מען זאל קענען מיין מורא'דיגע לאגע, כאטש אביסעל פערלייכטערען. פארוואס קומט קיינע רנישט צו מיר? מיינע יהודית? איך האב דאך א רעכט דערויף, אז מ'זאל קומען צו מיר, אזוי ווי צו יעדען שווערען פערברעכער. האט שוין יהודית אין מיר אינגאנצען פערגעסען? שעהמט זי זיך מיט מיר? זענען זיי אויך איבערצייגט, אזוי ווי דאס געריכט, אז איך בין אן'אכזריות'דיגער עקעלהאפטער פערברעכער? איז דאס בכלל, מעג-ליך? און מיינע פריינד? בערגער און אנדערע, איב-טערעסירט זיי אויך נישט מעהר? דאס אלץ האט פראנקענשטיין געטראכט, אבער אויף די אלע פרא-גען האט ער קיין ענטפער פון קיינעם נישט בעקומען און האט זיך אליין קיין ענטפער נישט געקענט גע-בען.

אין דער זעלבער טורמע אויפ'ן פארטער איז אויך אריינגעזעצט געווארען בעריש מויז, ער האט זיך נישט פיל געמאכט דערפון, ערשטענס, צוליב דעם, ווייל דאס איז ביי בערישען נישט געווען קיין נייעס, ער האט זיך אין טורמע געוואוסט ווי איינצוארדענען. צווייטענס, האט ער געוואוסט, אז ער איז דאסמאל גאנץ אומשולדיג ארעסטירט גע-ווארען, וואס מוז זיך סוף-כל-סוף ארויסווייזען. די אומשטענדען פון זיין ארעסט צוזאמען מיט מאנקען האבען אפילו געווירקט אויף בערישען.

— די גאנצע מעשה געפעלט מיר נישט, האט בעריש געזאגט צו זיינס א בעקאנטען, וועלכען ער האט באלד געטראפען אין דער קאמער, דאס איז נישט גלאט אזוי ,נישט קיין צופעליגקייט, וואס מ'-האט אונז „פערגומען" אין דער וואוינונג פון אד-וואקאט, אימיצער איז געווען פעראינטערעסירט אונז פטור צו ווערען, כדי נישט צו קענען שטערען אַ-דורכצופיהרען עפעס אן'ארבייט.

— עפעס אן'אומגעלומפערטער בלבול, וואס דארף אביסעל דויערען דאס איז א זעהר גוט מי-טעל, איצט זענען מיר אינגאנצען אונשעדליך גע-מאכט געווארען.

— אבער אויף וועמען האסט דו א חשד בעריש האט איהם געפרעגט זיין טורמע-פריינד „איטשע ראק"? ווער האט דיר, דעם חכם, אזא שטיקעל געמאכט?

— איך דארף נישט ערשט האבען קיין חשד, איך ווייס, זיכער וועמענס ארבייט דאס איז, איך ווייס זיכער, צוליב וואס יזיי האבען דאס געטון. אבער וואס פאר'א עצה האב איך איצט? איך מוז ווארטען ביז איך וועל קענען עפעס טון וועגען דעם.

— בעריש, איך האב געמיינט, אז דו האסט „בא סטירט"! צום סוף לאזט זיך אויס, אז דו האסט זיך פערוויקעלט אין א גאר וואזשנעם עסק. קיין בל-בולים מאכט מען קיינעם נישט. האסט דו נישט געגנבעט דינט דיר די פריי, האסטו געגנבעט מוזט דו סוף כל סוף אריינקומען אין חדר.

— זאל זיין אזוי איטשע, איך אליין וואלט אויך נישט גערעדט, ווען דאס טרעפט ביי אנ'אנדערען, איבריגענס האב איך דיך נישט געבעטען קיין עצה און איך וועל מיר מיין שטעטעל אליין בעשטעהן. הער נאר איטשע, האסט געקענט פראנקענשטיינען, וואס מ'האט דא אויפגעהאנגען?

— געוויס האב איך איהם געקענט. אלע אין טורמע האבען זיך אינטערעסירט מיט איהם. מיר ווייסען דאך בעסער ווי די „סענדזשעס" און ווי זיי אלע, מיר זענען אלע געווען זיכער, אז ער איז אומ-שולדיג, אז ער האט אפילו נישט געוואוסט וועגען וואס מ'רעדט צו איהם.

— מיר וועמען איז ער געזעסען אין קאמער, האט בעריש געפרעגט.

— ביז צו דער „ספראווע" איז ער געזעסע-עטליכע טעג מיט מיר צוזאמען, אבער נאך דער „ספראווע" האט איהם שוין קיינער נישט געזעהען, ווייל די, וואס מען פערמשפט צום טויט ווערען שוין אריינגעפיהרט אין בעזונדערע קאמערען ביז די עקזעקוציע ווערט אדורכגעפיהרט.

— ביזט גערעכט, איטשע, דער דאזיגער פרא-קענשטיין איז אן'אומזיסטער קרבן פון א באנדע „שטשעניאקעס" אין זייער טאטען אריין.

— מ'זאגט דאך, אז ער איז א רייכער מענש, האט מען נישט געקענט עפעס טון כדי איהם אפ-צוראטעווען פון טויט?

— געקענט האט מען, מ'האט אבער נישט גע-לאזט, ס'זענען געווען אזעלכע וואס האבען נישט דערלאזט, וואס האבען געדארפט אז דער דאזיגער פראנקענשטיין זאל אומקומען אין זייער טאטען אריין.

— פון אונזערע לייט אימיצער? אדער „וויטי-שע" חברה-לייט.

— נישט אונזערע און נישט קיין „וויטישע", נאר גלאט שטשעניאקעס, איך וועל זיי נאך אויס-לערנען שכל.

— ווי איך זעה, זענען זיי קלוגער ווי דו, האט „איטשע ראק", געזאגט, דערווייל האבען זיי דיך אויסגעלערנט שכל.

— איך וועל נאך לאכען אויס זייער קאפ, האט בעריש געזאגט, פעלאז זיך אויף מיר.

(פארטזעצונג קומט).

די נעכטיגע גאסען-זאמלונג לטובת דער „יתומים-וואך"

האט געבראכט גאנצע... 1290 זל.

אויף דער נעכטיגער גאסען-זאמלונג וואס איז ארגאניזירט געווארען לטובת דער יתומים-וואך איז געזאמעלט געווארען א סומע פון ... 1290 זל. אזוי, אז נאך דעם אפצאהל פאר דער סטאראסטווע, מאכט אויס פאר יעדען יתומים-הויז 183 זל.

אט אזוי, האט דאס „יודישע לאדז" מיט איהר „בריטער האנד" אונטערשטיצט די לאדזער יתומים הייזער וואס געפינען זיך אין א טרויעריגען מצב.

דאס „הייליגע שניידער'ל"

נארט אויס געלד ביי פליענטען און וועט איצט אפזיצען 6 חדשים תפיסה

(א) אין אקטאבער פ. י. האט זיך צום אזארקאווער אייננוואוינער גארנעק ארייננגעצויגען אלס סובלאקאטאר דער שניידער געצעלעוויטש.

דאס דאזיגע שניידער'ל, האט ביי די קליענטען גענומען האנד-געלד אויף ארבייט און די ארבייט נישט אויסגעפיהרט. אזוי ארום האט ער אויסגענארט א גרעסערע סומע געלד און וועקסלען, וועלכע ער האט שפעטער דיסקאנטירט.

נעכטען איז דאס שניידער'ל פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה.

יוד געשטארבען אויפ'ן וועג פון קאלי קיין לאדז

געגאנגען קיין לאדז צו א דאקטאר

זונטאג אוונט האט דער 36 יעהריגער שלמה גאטשאל אין קאלי פלוצלונג בעקומען שטארקע לייב-שמערצען. דער דאקטאר צו וועמען ער האט זיך געווענדעט, האט ערקלערט, אז דאס איז א קישקע-קאטאר. ער איז דאן אוועק צו פיס קיין לאדז, צוקומענדיג צו דער טראמוואי-סטאציע אין זשאביעניעץ, האט ער בעקומען א שטארקען אטאק און איז אוועקגעפאלען אויף דער ערד.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האבען זיך ביי איהם איבערגעדרעהט די קישקעס. יעדע הילף איז געווען צו שפעט, און א האלבע שעה שפעטער איז ער געשטארבען.

קיין זשאביעניעץ איז ארויסגעפאהרען א שומר פון „חסד של אמת", וועלכע האבען אויך אדורכגעפיהרט די פארמאליטעטען פון דער קבורה.

א מינוט פאר'ן טויט

אויסגעגעבען די נעמען פון זיינע מערדער

(א) דעם 25-טען אפריל ד. י. איז אויף דער קיפפורא-גאס דערשטאכען געווארען דער 19-יעהריגער יעזשי לענק. דער געשטאכענער האט די גאנצע צייט פון זיין קראנקהייט נישט געוואלט אויסגעבען די נעמען פון די אנפאלער'ס.

נעכטען האט זיך זיין געזונד-צושטאנד פערערגערט. פאר דער נסיסה האט ער איבערגעגעבען, אז ביז איצט האט ער מורא געהאט פאר נקמה. פאר'ן שטארבען גיט ער אויס די נעמען פון די אנפאלער'ס. די פאליציי האט באלד ארעסטירט די ברידער קאזשימיעזש און פיאטר אראבסקי פון כאיני און הענריק פיעניענזשאק פון קרוטשא 24.

צוליב דעם, וואס לענק איז געשטארבען זענען די דריי רוצחים פערהאלטען געווארען אין ארעסט.

נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

אין דער ערשטער פאר האבען געקעמפט: דער לאדזער ליבליגג, דער יודישער אטלעט קרויזער, מיט דעם שטארקען קעניג פון די נעלסאנ'ס, דער ווינער קאוואן, דער קאמף איז זעהר אינטערעסאנט און פערביסען. קרויזער בעווייזט דאס מאל, אז ער איז אין א שטארקערע פארם, ווי זיין געגנער, הגם ער האט א באנדאזשירטען האלז און אין דער 21 מינוט לעגט ער אוועק זיין געגנער דורך א קאנטער-אטאק פון א אונטערשטען-פאס. דאס פובליקום האט איהם בעשאנקען מיט געוואלדיגע אוואציעס און בלומען.

אין דער 2-טער פאר קעמפען: דער סימפאטישער קאלפוו, מיט דעם הערקולעס וועסטערגארד, אין דער 4 מינוט בעזיגט וועסטערגארד זיין געגנער, קאלפוו בלייבט אזוי ערשעפט אז, מען מוז איהם ארויספיהרען פון די ארענע.

אין דער דריטער פאר קעמפען 2 „טיין": גארקאוויענקא — אליוויערא. דער קאמף רופט ארויס א געוואלדיגע עמאציע און האלט דאס פובליקום אין שפאנונג די גאנצע צייט. די קעמפער ווייזען זיך ארויס פאר גלייכע כוחות. דאך, אין דער 59 מינוט, בעזיגט דער סימפאטישער פשאניער אליוויערא זיין שטארקען געגנער דורך א דאפעל-נעלסאן, דער בעזיגטער גיט א צייכן, אז ער גיט זיך אונטער.

אין דער לעצטער פאר קעמפען: טארנא — בירקענמייער, און אין דער 12 מינוט בעזיגט טארנא זיין געגנער.

היינט קעמפען:

1) בירקענמייער — קאוואן (דעצ.), 2. טארנא — קאלעף (אין א פרייען אמעריקאנער) 3) דער זעהר אינטערעסאנטער קאמף, קרויזער — גארקאוויענקא (דעצ.), 4) וועסטערגארד — אליוויערא.

דער שפאניער אליוויערא מעלדעט, אז ער בעלייגט 100 זל. אויב ער וועט אין א פרייען-אמעריקאנער קאמף נישט בעזיגען אין 3 רונדען דעם זגערזשער אטלעט טארנא.

בילינגער ווי איבעראל

אויפ'ן זומער-סעזאן פעלדבעטלעך פון אייגענער אויסארבייטונג. לעזשאקעס, האמאקעס, קינדער-בענקעלעך, אייזערנע צוזלייג-בעטלעך, מאטראצען. ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס-פרייזען עמפפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁÓŻEK
66 Piotrkowska 66

בעמ.: כ'בארג אויס בעטלעך אויף זומער-וואוינונגען

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 ביטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9 טעלעפאן 128-98

נעמט אן פון 8—10; 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

חדר „תורה ודת"

עם גן-ילדים

פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6

איז דאס איינציגע מוסטערהאפטע חדר, וואס עס ווערט אנגעפירט אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטע מלמדים און לעהרער פעדאגאגען - ספעציאליסטען.

ס'ווערט געלערנט א"ב, עברי, חומש, רש"י, קריאת התורה, נ"ך, שלחן ערוך, משניות, גמרא, העברעאיש און יודיש און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען! ס'ווערען אנגענומען קינדער פון 4 ביז 12 יאהר.

א ספעציעל נאכמיטאג-חדר פאר קינדער וואס לערנען אין פוילישע שולען.

פיל נחס אין ארץ-ישראל

ד"ר א. מוקדוני'ס גרוס פון ארץ-ישראל

כלרוע, האט אין פאריז געווילט דער בעקאנטער יודישער פובליציסט פון ניו-יארק, איינער פון די אנגעזעהענסטע מיטארבייטער פון „יודישען מארגען-זשורנאל" ד"ר א. מוקדוני, וועלכער האט זיך נאר וואס צוריקגעקעהרט פון א רייזע איבער ארץ-ישראל.

אין א געשפרעך מיט א פארשטעהער פון „פאריזער היינט" האט ער איבערגעגעבען זיינע איינדרוקען פון ארץ-ישראל.

— תשרהאן תיל תחת אין א"ץ ישראל. אויב ביי אונזערע איצטיגע ביטערע צייטען איז נאך [illegible] ווינקעל, וואו מען פיהלט ארויס א פרייד, א שמחה ביי יודען — איז עס אין ארץ ישראל. איך וואלט איצט געגעבען פראפאגירען אזא אידעע: זאל מען שאפען מיטלען, מיט וועלכע מען זאל פון יעדען לאנד קאנען שיקען גרופעס יודען נאר אנצוקוקען א"ץ ישראל, אויב עס זענען נאך נישט פערהאן קיין מעגליכקייטען דארט זיי צו בעזעצען. די יודען, וואס וועלען פערברענגען נאר א געוויסע קורצע צייט אין א"ץ ישראל וועלען ווערען געזונדער, שטארקער אין גייסט און וועלען אנדערש אנהויבען קוקען אויפ'ן יודישען לעבען אין די פערשידענע אנדער'ע לענדער. מיר האבען דאך דעם איינדרוק, אז איבער דער ברייטער וועלט, אין די לענדער, וואו עס וואוינען געדיכטע, גרויסע יודישע מאסען, לעבען מיר נישט, נאר מיר ראטעווען זיך. מיר, אין אמעריקע האלטען זיך אין איין ראטעווען. אט ווילע מיר ראטעווען אונזערע קינדער און קאנען נישט. אט ווילען מיר ראטעווען זיך אליין, אונזער גייסטיג און עקאנאמיש לעבען — און איהר ווייסט, ווי-פיל מיר מאטערען זיך אויף דעם, אין ארץ-ישראל ראטעוועט מען זיך נישט, נאר מען לעבט. דער יודישער טאטע ווייסט, אז זיין זוהן וואקסט אויף זייבער, דער יודישער קאמערסאנט ווייסט אז זיין געשעפט וואקסט אויף זייבס, דער יודישער קאלאניסט ווייסט, אז זיין פרדס בליהט און ענטוויקעלט זיך זייבער. עס איז פערהאן אזיכערהייט, אז מען ענטוויקעלט זיך אליין מיט יעדען טאג און אז מען לאזט איבער נאך זיך א שטארק און שעהן יודיש לעבען.

— איך וויל איצט אהן שום וואקלעניש רופען אין מיינע ארטיקלען דעם יודישען מיטעלשטאנד אין אמעריקע און אין דער גאנצער וועלט צו פאהרען קיין ארץ ישראל און זיך בעזעצען אין לאנד. איך האב גענוי אויסגעפארשט די לאגע און ווי אלע אין ארץ ישראל, האב איך די זיכערקייט, אז פאר דעם מיטעלשטאנד זענען איצט פערהאן גרויסע מעגליכקייטען אין ארץ ישראל. מען קאן זיך איינארדנען ביי פרדסים, מען קאן געפינען א זיכערע פרנסה ביי קליין-אינדוסטריע. א הויפט-פראגע פאר ארץ ישראל איז איצט: ערמעגליכען די אימיגראציע פון מיטעלשטאנד. וועגען דעם דארף מען בסדר שרייבען און טון.

פערהאן איין וואונש אין ארץ ישראל, וואס איז אלעמענס הייסעסטער פערלאנג. דאס איז:

— א האלבער מיליאן יודען אין א"ץ ישראל!

דער ישוב איז זעהר בעזארגט, וואס די יודישע בעפעלקערונג וואקסט אין אזא שוואכער מאס. אלע ברענגען גרויסע קרבנות, מען ארבייט מיט שווייס, און מען פיהרט זעהר א בעשיידען לעבען. אבער מען ארבייט פאר א גרויסען ציל: אז עס זאל ווערען א יודיש לאנד, אז עס זאל דא געפינען א מקום מנוחה א האלבער מיליאן יודען. זיי גלויבען, אז עס וועט דערצו קומען און דער דאזיגער גלויבען שטארקט זיי. אבער ווען און ווי אזוי — דאס איז די פראגע, וואס שטערט די רוהיגקייט, די געמיטליכקייט פון גאנצען ישוב.

— גלויבט איהר, אז אמעריקאנער יודען, וועלכע האבען נאך אבגעראטעוועט אביסעל קאפיטאל, וועלען פאהרען קיין ארץ ישראל און דארט פרנסה געבען זיך איינארדנען?

— מען פאהרט שוין. צוזאמען מיט מיר איז געפאהרען א גרעסערע גרופע פערמעגליכע יודישע פון אמעריקע. א טייל פון זיי וועט שוין בלייבען אין א"ץ ישראל. בכלל וועלען שוין פון די טוריסטען, וואס זענען געקומען אויף פסח, בלייבען איינגע טויזענד מאן אין לאנד און דא זיך איינארדנען. סוף כל סוף וועלען די יודען פון מיטעלשטאנד, וואס האבען נאך אביסעל געלד און וואס זעהען, אז זייער רעשט קאפיטאל איז איינגעשטעלט — זיך ווענדען מיט זייער בליק קיין ארץ ישראל, וואו מען קאן זיך נאך איצט אויפבויען א זיכערע עקזיסטענץ. מען גלויבט אין א"ץ ישראל, אז פאר אנ'אימיגראציע פון מיטעלשטאנד וועט די רעגירונג נישט מאכען קיין שוועריגקייטען. אנדערש איז די לאגע מיט דער חלוצים-אימיגראציע. דא כוו מען וואס גיכער אנהויבען א נייעם קאמף פאר א פרייער איינוואנדערונג.

אבער ביי דער גאנצער בעוועגונג, וואס געהט איצט אן פאר ענטוויקלען און פערשטארקען דעם מיטעלשטאנד אין א"ץ ישראל — פיהרט אויס ד"ר א. מוקדוני — בלייבט די שטארקע, גוט ארגאניזירטע יודישע ארבייטערשאפט אין ארץ-ישראל די פעסטונג פון גאנצען ישוב. איך האב זיך געפרעהט, וואס איך האב שוין נישט געטראפען די אזוי פיל בעשריבענע „אינטעליגענטישקייט" ביי דער יודישער ארבייטערשאפט אין ארץ-ישראל, די יודישע בחורים און מיידלעך, די אמאליגע סטודענטען און סטודענטקעס, זענען מיט דער צייט געווארען פשוטע, געזונדעסטע ארבייטער, וואס בויען דאס לאנד. די יודישע ארבייטערשאפט האט דעם געזונדסטען קוק אויף דער ענטוויקלונג פון א"ץ ישראל, זי האט ארויסגעגעבען צווישען זיך די בעסטע פאליטיקער, וואס זענען בכוח אנצופיהרען מיט דעם ישוב. די יודישע ארבייטער זענען אויך די, וואס בויען דאס קולטור-לעבען אין א"ץ ישראל.

— איך בין נישט קיין ציוניסט — פערענדיגט ד"ר א. מוקדוני — אבער מיט אלע מיינע מעגליכקייטען, מיט אלע מיינע כחות וועל איך איצט העלפען דעם אויפבוי און די ענטוויקלונג פון דער יודישער היים אין א"ץ ישראל.

נייער פאהר-פלאן אויף די באהנען

וואס האט אנגעהויבען פערפליכטען דעם 22 מאי, 12 ביינאכט

צוגען וואס געהען אפ פון דער לאדזער פאבריקס-באהן קיין קאלושקי

5.25	מיט א פערבינדונג קיין ווארשא און טאמאשעוו.
7.25	מיט א פערבינדונג קיין ווארשא און טאמאשעוו און פראג.
8.35	(זונטאג און חגאות פון 25-טען מאי ביז'ן 11. סעפטעמבער).
9.35	(ווכטאג און חגאות פון 25-טען מאי ביז'ן 11. סעפטעמבער).
10.45	מיט פערבינדונג אויף ווארשא.
13.05	פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
14.00	פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
14.50	קיין סקאזשיסקא איבער גאלקובעק, סלאטווין.
15.40	פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
16.20	פערבינדונג אויף ווארשא און טאמאשעוו.
16.55	פערבינדונג אויף ווארשא און קאטאוויץ.
18.00	פערבינדונג אויף ווארשא און קראקא.
19.20	דירעקטער צוג קיין ווארשא.
19.45	פערבינדונג אויף ראזוואדאוו און לעמבערג.
20.30	נאר אין ארבייטס-טעג.
21.15	פערבינדונג אויף ווארשא.
22.30	דירעקטע וואגאנעס קיין קריניץ.
0.48	פערבינדונג פון טאמאשעוו און ווארשא.

צוגען וואס קומען אן אויף דער פאבריקס-באהן פון קאלושקי

5.08	פערבינדונג פון קאטאוויץ.
6.10	נאר אין ארבייטס-טעג.
7.00	פערבינדונג פון קראקא (דירעקטע וואגאנעס פון קריניץ).
7.30	נאר אין ארבייטס-טעג.
7.50	נאר אין ארבייטס-טעג.
8.12	לויט דער נויטיגקייט, פערבינדונג פון קראקא
9.46	פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשעוו, טשענסטאכאוו.
12.45	פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשעוו, טשענסטאכאוו, קאטאוויץ.
15.29	פון קאלושקי.
16.00	פון ווארשא דירעקט.
17.15	פערבינדונג פון ווארשא.
20.10	פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשעוו, קראקא
21.25	אין ארבייטס-טעג.
22.00	אין ארבייטס-טעג.
22.35	דירעקט פון סקאזשיסק איבער סלאטווין, גאלגובעק.
23.18	פערבינדונג מיט טאמאשעוו, קאטאוויץ, קראקא
8.05	געהען אפ קיין אנדזשעיעוו.
8.59	קומען פון אנדזשעיעוו.

צוגען וואס געהען אפ פון קאלישער באהן-הויף

קיין ווארשא 4.32, 7.28, 12.38, 17.54.
קיין גלאוונא 10.15.
קיין לאוויטש 15.35, 20.05.
קיין קראטאשין 2.10 פערבינדונג מיט פויזען.
קיין לאסק (נאר זונטאג און חגאות) 8.30, 13.40.
קיין אסטראווו 9.35 (פערבינדונג מיט בערלין) 15.30 19.35.
קיין פויזען 12.07, 15.20, 22.00 (פערבינדונג מיט בערלין) 1.25 (איבער קוטנא) 9.00, 13.00, 21.00.
קיין טשענסטאכאוו (דורך זד. וואליע, הערבי) 18.00
קיין קאלושקי 0.53 (פערבינדונג מיט טשארבאבזשעק, ראזוואדאוו). 8.05 (פערבינדונג קיין טאמאשעוו). 20.06 (דירעקטע וואגאנעס קיין לעמבערג און סקאזשיסק).
קיין דאנציג און גדיניע 1.25, 9.00, 13.00, 15.20, 21.20 (דירעקטער קיין גדיניע).
קיין טשעכאטשינעק 13.00 (דירעקט).
קיין פלאצק 21.20.
קיין קוטנא 1.25, 9.00, 13.00, 15.20, 21.20.

צוגען וואס קומען אן אויפ'ן קאלישער באהן-הויף

פון קוטנא 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.58
פון גדיניע און דאנציג 5.00, 7.55 (דירעקט), 19.58
פון בידגאשטש 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.50
פון ווארשא 9.25, 11.53, 21.48, 1.57
פון לאוויטש 7.25, 19.05.
פון גלאוונא 7.25, 11.53, 14.50, 19.05, 21.48, 1.57.
פון פויזען 4.20, 7.18, 12.24, 19.40, 0.45.
פון בערלין 7.18, 19.40.
פון קראקא און קאטאוויץ 4.13, 18.40.
פון לעמבערג דורך סקאזשיסק דירעקט 8.52.
פון טשענסטאכאוו דורך זדונסקא וואליע 19.12.

היינט פרעמיערע! דער אונפערגלייכליכער טשעכישער פילם-קאָמיקער Vlasta Burian

„ער און זיין שוועסטער"

דער בעריהמטער „ס. און ס. פעלדמארשאלעק" ווילס און דערפרעהט Karol Lamac רעזשי קלאַנג-שלאַגער ביז טרעהרען אין דעם נייעסטען
אין די הויפט-ראָל: די וואונדערשעהנע און ליבע **ANNA ONDRA**
אויסערן פראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבען און אקטואליטעטען פון לאנד.
פאפולערע פרייזען. דער זאַל ווערט מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט. הנחה-בילעטן גילטיג אָהן בעגרענצונגען! אנהויב אין גאנצן. טעג 5 נמ. שבת און זונטאָג 1 בייטאָג.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואַהל
שפּאַצירוואַגענס
אייזען - ניקעל-
בעטען!
מאַטראַצען
„Patent" ספּרענזשינעווע
וויזשימאַטשקעס פאבריקאַנער
צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

Dr. med. **Haltrecht**

ספּעציאַל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 10, טעל. 21-245
נעהמט אן פון 8—11 פריה, 12.30—1.30 מיטאָג
און פון 5—9 אָווענד, זונטאָג פון 10—1.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4
(נעבן קינא „טשאַרי") טעל. 72-134
נעהמט אן פון $2\frac{1}{2}$ — 4 און פון 7 — 8 אָווענד

אכטונג, מיטגלידער
פון דער געזעלש. „נותן לחם"!

מיר פאָדערן אויף אלע מיטגלידער פון דער געז. „נותן לחם" צו רעגולירען ביז'ן 10. יוני דעם מיטגלידס-ביישטייער, אויב נישט, וועלען זיי ווערען אויסגעשלאָסען אלס מיטגלידער און פערלירען אלע רעכט אלס אזעלכע.
די געזעלש. „נותן לחם"

קליינע אַנאַנסען
1 זלאָטי
פאר א אנאָנס ביז 15 ווערטער

פריוואַטע פאַסטעגס

א קוואַליפיצירטע האַנד-נייהערין און א מאַשינערין צו סוויטערס קענען זיך מעלדען קאַמיענא 18 2. טויער, 3. שט. וו. 54. 3454

א נייהערין צו זומער-טריקאָ קען זיך מעלדן פילסודסקיעגאָ 42, פר., 1. שט. וו. 3. 3458

ס'ווערט געזוכט גוטע נייהערינס צו טריקאָ-וועש. זשעלאָנא 53, וואוינונג 17. 3457

לאָקאַלען

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוינונגען אין אַלטע און אין נייע הייזער מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אויף מאָנאַטליכע דירה-געלד, געוועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאָקאַלען. מעבלירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאָר דורך דער ביוראָ „לאקום", וואָס ערלעדיגט פינקטליך און סאָליד. אינפאָרמאַציעס אָהן בעלוינונג, פיעטריקאָווער 62, פראָנט, 2. שטאָק, טעל. 15-166, טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אָווענד.

א בעקוועהם אָרט צו שלאָפען פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט איז אָבצוגעבען. צו ערפאהרען פאָמאָרסקאַ 14, אָפיצינע, 2. שט. ביי לאָטקי.

פערשידענעס

וויכטיג פאר צייכנער און גאלאַנטעריע-געוועלבער! פערקויף פון שאַבלאָנען צו צייכנען סערוועטקעס. די נייעסטע מוסטערן, ערשטקלאַסיגע אַרבייט, נידריגע פרייזען. לאָדז, פראַנציסקאַנער 13 אין גאלאַנטעריע-געוועלב. 3346

דאס קאָנצעסיאָנירטע עלעקטראָטעכנישע ביוראָ

„ELEKTRUM"

Łódź, Piotrkowska Nr. 64. Tel. 247-04

פיהרט אויס אַלער אַרט עלעקטראָטעכנישע איינריכטונגען און ליכט און קראַפט. ספּעציעלער וואַרשטאַט פון וויקלינג און רעפּעראַטור פון מאָטאָרען, דינאַמאָ-מאשין, אלער ארט פערשידענע עלעקטרישע אפּאַראַטען. יעדע ארבייט פיהרען מיר אויס: פּינקטליך, רעעל, ביליג און מיט א גאַראַנטיע.
קויפט און פערקויפט מאָטאָרען. — ווענטילאַטאָרען ווערען מאָמענטאַל רעפּערירט. געדענקט דעם אַדרעס:
„עלעקטרום" פּעטריקאָווער 64, אין הויף, לינקס, פּאַרטער.

מעדכען-גימנאַזיום
— פון —
מאַריע האַכשטיין
23 וואָלטשאַנסקאַ 23,
טעלעפאָן 27-214.
דאָס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאָר טעגליך (חוץ שבת) פון 9 ביז 14 און פון 17 ביז 19. 3451

א לאַנגיעהריגער
מיליטער-בעאַמטער
שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאַכען
ספּעציאַליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפּיזערס
מאָן
פּעטריקאָווער 10

Samochody
i motocykle używane.
Kupno, sprzedaż, komis
zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

„SANATO"
כירורגיש-וועענעריז-אנשטאַלט
אגראַדאָוואַ 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועענעריז-
אַבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-קוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פריז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאָלאַקאָוו
כירורגישע אַבטיילונג ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאר וועענערישע הויט-קראַנקע, און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסטעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראַנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א האָמער-קאָפּ און עס פאַלט אריין אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראָנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל געזענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראָכיראָניגר בעוויזען זיכער דעם שטערטען און געסעהורליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ריימונגען מיט הייל-גאַרטעטען און אפּאַראַטען פאר פערקרומטע פוס און פלאַט-פוס, ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך קינסטליכע געזונטע פיס און הענט, געמענע זאָקען, פאר די גרעסטע קראַנקע אָרדען. עמפּאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָווענד.

ארטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.
מען נעהמט אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאָגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 פאר זיין גענצליך אויסקורירען מיך פון א שווערער בראָך-קראַנקהייט.
היינט פיהל איך מיך גענצליך געזונד.
א קראַהן, רב.

פאר גראַפישע אנשטאַלטען דרוקעריען און פערלאַגען עמפּפעהלט
די איינציגע אידישע צינקאָגראַפיע אין לאָדז
„צינקאָ" 104
טעל.: 24-241
פּיעטריקאָווער 104

יעדער איינציגער
האט זיך איבערציינגט, אז פאר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו
צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

אינטעליגענטע, מיטעליעהריגע **געזונדע פרוי,**
גוטע הויז-ווירטשאַפטערין, זוכט א פּאָסטען פון א געזעלשאַפטס-לייטערין אָדער צו דער ווירטשאַפט. ס'קאָן אויך זיין צו אן איינזאַמע פּערזאָן.
אָפּערטען אונטער „R.O." אין דער אדמינ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאָן 33-116
ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק, ד"ר יוסטמאַן, ד"ר מ. קאַנטאָר, ד"ר ציעגע, ד"ר ראַקאָווסקי, ד"ר ראָזענצווייג, ד"ר רוזשאַנער, ד"ר ווייינבערג, ד"ר סטופּעל,
צאָהן-ארצט גראַדזיענטשיק-קראַשיאַוואַ
ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.
רענטגען-בעשטראַלונגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע עלעקטריזאַציע און ערצט. יכע אַנאַליזען.

די קאָנצעסיאָנירטע
צושניידער-שולע פון א. אורמאַן
אין לאָדז. זשעלאָנאַ 10 A
מאַכט בעקאַנט, אז ווער עס וויל געניסען פון 25 פּראָצ. ביליגער דעם ערשטען קורס, מוז זיך ביז מאָנטאָג, דעם 30 מאַי ד. י. איינשרייבען צו די לעקציעס. די קאַנצעלאַריע איז אָפען פאר שילער צום איינשרייבען יעדען טאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 8 אָווענד.
פאר עי"ריינטע שילער בעזאָרגט די שולע פּרימע מיטונגען און איבער צו שלאָפען פאר זעהר ביליג.
מיט אכטונג
צושניידער-לעהרער א. אורמאַן. 3404

Starszy Felczer
L. Tajchner
אַלטשטאַדט 12 טעל. 72-165
בעזיצט א 23-יעהריגע שפּיטאַל-פּראַקטיק אין וואַרשאַ און אין לאָדז.
נעהמט אָן קראַנקע פון אַלע ספּעציאַליטעטען א גאַנצען טאָג.
פאר אָרימע אויפנאַהם פון 8—10 פריה נור 1 זל.
פּאָקען-שטעלן מיט פרישע קראָוויאַנקע און גיט אָרוים בעשייניגונגען.

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָוואַ 9, טעל. 17-183
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון קינסטליכע אָרטאָפּעדישע אַרבעטען ווי: תקלאָדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

אבאָנעמענטס-פּרייז אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער ערשטער — 8 זל. א חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז פאר'ן מילימעטער—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
[illegible] — 40 ... — 60 ... 4
[illegible] — 12 ... — 18 ... 8
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami Ch. J. Rozenstowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.